ut hodiè etiam inservierunt, fuit dubitatum, an hoc esset tolerandum, vel deberent cogi ad personaliter residendum:
22 S. Congregatio censuit ita cogendos. Quinimò ex ejusdem Congregationis sententiâ eo decretò sublata est consuetudo etiam immemorabilis, secundum quam ex quàvis causâ & ultra tres menses ab eisdem Ecclesiis quolibet anno abesse
23 liceat. Undè consuetudo Ecclesiæ Compostellanæ, quâ Dignitates habentur pro præsentibus ea ratione, quia conguntur abesse pro justitiâ ministrandâ in ejus jurisdictione, eo decreto sublata intelligitur, ut eadem Congregatio declaravit. Quia Concilium excipit tantummodò casum, quando pro curâ animarum absunt, ut in *c. 3. vers. Quod si alicui, sess.* 22. Quæ ratio poterat excusare solum Archipres-
24 byterum, qui generaliter curæ incumbit. Et aliàs proposito dubio, an Canonici sint excusandi ab aliquâ horâ illius diei, quo choro interesse tenentur eo prætextu, quòd eorum nomine, velut in maturino, adsint alii ab ipsis missi, præsertim stante immemorabili consuetudine: Sacra Congregatio censuit non esse excusandos.

Quinimò thesaurarius Ecclesiæ Cosentinn. cùm Dignitas
25 Thesauriariatus nec fructus aliquos, nec curam haberet, licèt sit major post Pontificalem in *d. Ecclesia*, dubitavit, an tenetur residere stante consuetudine non residendi, quæ, valet, cùm Ecclesia, vel Dignitas nullos redditus habet, Abb. *in d. c. Extirpandæ.* §. *Qui verò de præb.* Sacra Congregatio censuit Thesaurarium, licèt nullos fructus haberet, teneri ex Concilio ad residentiam, quia illa consuetudo non residendi, quæ valet de Jure communi, cùm nulli sint fructus, sublata est à Concilio in Canonicatibus, & curatis.

Et similiter cùm Cardinalis. . . . . Episcopus Auximanus
26 petiisset, an duæ dignitates suæ Cathedralis, videlicet Archidiaconus & Archipresbyter, qui nullos redditus habent, sed solùm stallum in choro, teneantur ad residentiam, & ad quod genus residentiæ: die 18. Januarii 1614. responsum est supradictas dignitates, licèt nullos habeant red-
27 ditus, teneri omninò residere juxtà formam à Concilio præscriptam n. 2. *sess.* 24. licèt aliàs declaratum fuerit Decanatum, cujus provisus habet nudam præeminentiam in Ecclesiâ Clodienn. sine jurisdictione & fructibus & dote ac voce, & loco in Capitulo, nec participat de distributionibus, & aliis incertis, residentiam non requirere, nec inducere incompatibilitatem,

28 Patet igitur ex supradictis, sublatam esse quamcumque consuetudinem inserviendi per substitutum in Cathedralibus Ecclesiis. Verùm tamen Sacra Congregatio censuit debere Episcopum concedere facultatem Capitularibus sese invicem substituendi in servitio tùm Ecclesiæ, tùm Chori, dum tamen non iis temporibus substituantur, quibus servitio Ecclesiæ adstricti sunt. Item Episcopum curare debere, ut hac
29 substituendi facultate non abutantur. Sed hoc decretum aliàs declaravit habere locum tantùmmodo inter præsentes. Et cùm incidisset dubitatio, an censeri debeat absens is, qui extrà mœnia medium milliare, vel circa in suburbiis pernosset, & in loco præcipuè, à quo possit ad servitium opportunè accedere; responsum, non censeri absentem.

Hæc de consuetudine non residendi, & fructus præbendæ in absentiâ percipiendi in Cathedralibus Ecclesiis.

Quo verò ad Collegiatas, cùm Episcopus Comen. ha-
31 bens in suâ Diœcesi plures Collegiatas Ecclesias, non tamen insignes, consuluisset Sacràm Congregationem Concilii, An si in eis à tempore immemorabili nunquam consuevent residere, posset compellere Canonicos ad residendum juxta *c. 12. vers. Præterea sess.* 24. Sacra Congregatio censuit, *cap. 12. vers. Præterea*, supradictum intelligi de omnibus Collegiatis, etiam non insignibus; nisi tamen istæ non insignes Collegiatæ essent rurales prorsus destitutæ, aut in quibus nunquam anteà supra hominum memoriam solitum esset residere, aut quæ adeò tenuis redditùs essent, ut Canonicos non habentes undè vivant, alere non possent.

Sed posteà cùm subdubitatum esset, an decisio Sacræ Congregationis, ut immemorabilis excuset à residentia, procederet in Collegiatâ non insigni rurali tantùm, an verò etiam in urbanâ, ita ut illa verba, *aut in quibus*, non repeterent dictionem, *rurales*. Cùm autem quidam dicerent Gregorium XIII. in unâ Patavin de immemorabili in non insignibus aliter sensisse, relatum est ad eum decretum Congregationis: Sanctitas sua probavit, quod visum est Congregationi, ut scilicet quando Ecclesiæ non sunt insignes, sola immemorabilis consuetudo non residendi excuset Canonicos à residentia, sed in Cathedralibus, & Collegiatis insignibus immemorabilis nullo modo excuset.

Ampliùs censuit S. Congregatio in Collegiatis Ecclesiis unumquemque ex titulatis, seu Canonicis teneri per seipsum inservire, nisi aliquæ ex ipsis adeò modici redditùs sint, ut titulares aliundè non habentes undè vivant, alere non possint, ac propterea adsit etiam consuetudo non residendi.

Posteà S. Congregatio eadem de re rursùs habita declara- 32
vit illa verba decreti à se editi, videlicet, in quibus nunquam anteà supra hominum memoriam solitum esset residere, intelligenda esse, si à nullo prorsùs solitum fuerit residere; secùs si alii resederint, alii non; tunc enim qui non resederunt compellendos esse, ut resideant.

Cæterùm si Canonicis cura animarum incumberet, imme- 33
morabilis consuetudo inserviendi per substitutum, non valeret etiam in Collegiatis non insignibus. Undè in Castro Ariciæ, ubi sunt centum familiæ, adest Parochialis Ecclesia Sanctæ Mariæ, quæ sex beneficiatos habet, qui Canonici vocantur pares, & nullum Caput habentes, nec dignitatem, nec sigillum, nec aream communem, nec locum Capitularem, nec aliqua signa indicantia Ecclesiam esse Collegiatam. Itaque ipsi beneficiati ipsam Ecclesiam Parochialem esse censentes, & arbitrantes non convenire loci qualitati, ut omnes ibi resideant; à tempore immemorabili semper observatum est, ut ipsi Ecclesiæ deserviatur per unicum Sacerdotem ab eis constitutum. Et cùm dubitassent numquid ulterius omnes, vel aliqui eorum residere tenerentur. Sacra Congregatio censuit teneri omninò residere, tum quia Canonici, tùm quia Curati.

In secundo autem casu concludendum est absolutè, con- 34
suetudinem percipiendi in absentiâ quotidianas distributiones nullam prorsus, atque irritam esse ex constitutione Bonifacii VIII. quæ incipit, *consuetudinem*, relata *in c. unico de Cler. non resident. lib.* 6. & à Concilio Tridentino innovata *in d. c. 12. vers. Distributiones verò, sess.* 24. & notat gloss. communiter approbata *in c. unico in verb. Improbantes* & Dec. hic *num.* 2. Imò hoc procedit, etiamsi consuetudo sit immemorabilis. Nam cùm Constitutio Bonifacii non simpliciter tollat consuetudinem, sed eam improbet, ibi *Improbantes*, per hoc censetur sustulisse etiam illam, cujus initii non est memoria, arg. *c. Cùm venerabilis, & c. fin. suprà de consuetud.*

Quod adeò verum est, ut nec tribus mensibus à Con- 35
cilio permitis *in d. c. 12. vers. Præterea*, valida sit consuetudo, etiam immemorabilis percipiendi in absentiâ quotidianas distributiones, ut sæpius censuit Sacra Congregatio. Et sanè cùm distributiones quotidianas non lucrentur duo Canonici absentes pro servitio Episcopi, *c. De cætero & c. Ad audientiam*, juncta gloss. *in ver. Integrè infrà de Cler. non residen.* nec abientes studiorum causâ, *c. Licèt de Præbend.* nec in aliis casibus privilegiatis, quos posui in *c. Licèt infrà de Præbend.* nec valeat in his casibus contraria consuetudo, licèt immemorabilis, ut pluries fuit resolutum, cùm non sint de tribus casibus exceptis in *d. c. unico*, longè minùs valere debet in casu absentiæ trium mensium recreationis causâ. Et dignum est memoratu, quod cùm Canonici Cathedralis Ecclesiæ Æsinæ ab immemorabili tempore consuevissent quatuor menses quotannis ab Ecclesia abesse & eo tempore distributiones quotidianas percipere; eaque consuetudo ab omnibus Episcopis tolerata fuisset & præsertim à Sanctæ mem. Paulo V. qui in minoribus eidem Ecclesiæ præfuit; & supplicassent propterea, ut sibi liceret pergere in eâdem consuetudine: Sacra Congregatio censuit non concedendum, sed de cætero absentiæ tempus tres menses ad summum excedere non debere & absentes eo tempore percipere posse fructus præbendæ dumtaxat, amissis distributionibus quotidianis.

Circa tertium similiter tenendum est sine dubio in be- 36
neficiis Curatis talem consuetudinem non valere, quia est irrationabilis & Ecclesiis onerosa & periculum continet animarum, ut dicit Abb. *in c. Extirpandæ*, §. *Qui verò num.* 32. *vers. Et ex prædictis puto de Præb.* Quod procedit etiam si quis per Vicarium inserviat, ut tenet Archid. *in c. Sacerdotibus* 31. *dist.* Abbas *loca citato* & Dec. hic *in 2. lect. num.* 7. Ratio est secundùm eos, quia in commissione curæ electa est industria personæ, cùm per seipsum debeat illam exercere, ut *in d.* §. *Qui verò, in c. Quia nonnulli de Cler. non residen. & in c. Clericos de Offic. Vicar.* Ergò consuetudo ut alii committatur, non est rationabilis, ad hoc, *c. fin. de Offic. Deleg. & c. Is cui eod. tit. lib.* 6. Tu dic residentiam in beneficiis curam animarum habentibus mortaliter peccare & fructus suos non facere & contrariam consuetudinem etiam immemorabilem esse corruptelam, prout hæc omnia habentur in decreto Concilii Tridentini, *c. 1. sess.* 23. & probavi latissimè *in c. Ex parte de Cler. non resident.*

Quæro, an Capitulum Cathedralis Ecclesiæ, cui ex Ju- 37
ris Communis præscripto & Sacræ Congregationis Concilii declaratione etiam absque Episcopo competit facultas statuendi de his, quæ propria ipsius Capituli negotia respiciunt, possit ejusmodi statutis, quo firmiùs observentur, pœnas adjicere?

Capitulum posse statuere de his, quæ non respiciunt Episcopum, nec generalem statum Ecclesiæ, sed singularia ipsius Capituli negotia, puta ut certis modis dividantur

quotidianæ distributiones vel ut certis temporibus ad Capitulum non vocati conveniant vel super administratione bonorum communium Capituli, in quibus Capitulum habet administrationem seorsùm ab Episcopo & super aliis similibus, Glossa est receptissima, *in c. 2. in ver. Statuto, ubi omnes de verb. signific. in 6.* Et notant hic Compost. Joan. Andr. & alii & in *c. Cùm consuetudinis de consuetud.* Idque jam declaravit Sacra Congregatio.

An verò Capitulum cùm hæc statuta condit possit etiam pœnam statuere in ipsos Canonicos transgressores, videtur distinguendum. Nam aut quæritur an valeat statutum pœnale tanquàm conditum ab habente jurisdictio-
38 nem. Et hoc pacto non valet, quia Capitulum jurisdictione caret & facultas imponendi pœnam à jurisdictione procedit, *l. 1. ff. Si quis judic. non obtemper.* & notat hic Joan. Andr. *num.* 11.

39 Aut quæritur, an Canonici statuentes possint se obligare ad pœnam quasi conventionaliter pro observantiâ statuti. Et hoc modo tenet ajectio pœnæ. Ita distinguit hic Butr. *in 6. col. vers. Numquid autem, qui cùm loquatur de universitate habente jurisdictionem, idem videtur sentire de Capitulo*, cujus potestatem in hac materiâ potestati Universitatis similem esse, *suprà eodem col.* ostendit. Quam opinionem non obscurè amplectitur gloss. recepta *in c. Cùm aliquibus in ver. Firmitate de rescr. in 6.* dùm verbum, *firmitate*, quod habetur in textu, accipit pro vinculo pœnæ cui se Canonici statuentes sponte obligaverunt & comprobat Capella Tolosana *decis.* 405. Et quamvis Imol. hic *num.* 22. velit hanc adjectionem pœnæ demùm obligare, si Canonici promittant observare statutum sub certâ pœnâ applicandâ Superiori:
40 tamen hæc limitatio quæ ab aliis non ponitur rationi repugnat; quia cùm partes etiam privatæ possint inter se paciscendo pœnam stipulari, *l. Si pacto quo pœnam, C. De pactis similibus*, non est dare rationem diversitatis, cur Capitulares non possint & ipsi tanquam privati se ad pœnam obligare, ubi statuto contrà fecerint. Nec est quòd replicetur contrahentes ideò posse pœnam promittere, quia consentit tunc is cujus interest, nec obligatur invitus. At in casu nostro loquimur de statutò, in quo cùm sufficiat consensus majoris partis Capituli, *l. Quod major ff. Ad municip.* & hic per DD. hujusmodi pœna non videtur posse afficere eos saltem qui fuerunt absentes vel statuto non consenserunt.

Respondetur enim majorem partem Capituli ubicumque 41
de necessitate vel utilitate Ecclesiæ agitur, posse præjudicare minori quoad ea quæ competunt Canonicis, ut non singulis, sed collegialiter, *c. Cùm in cunctis infrà de his quæ fiunt à major. par. Cap.* & notant hic DD. & præcipuè Imol. *num. 9.* & Abb. *num. 7. vers. Venio ad secundùm.* Absentes autem sivè vocati in casibus in qui- 42
bus sunt vocandi sivè non vocati, ubi eos vocari non oportet tenentur stare deliberationi factæ à majori parte præsentium secundùm gloss. magn. hic & *in c. præsentium in ver. Ipsorum de testib. lib. 6.* Itaque ad dubium videtur respondendum, adjectionem pœnarum valere quasi conventionaliter, dummodò sint, ex eo genere pœnarum, quæ pacto privatorum promitti, atque in conventionem deduci possunt.

Illud tamen omittendum non est hujusmodi pœnas non afficere Canonicos successores, quia Canonici statuere non possunt in successorum præjudicium, ut tenent DD. hic ubi in specie Joan. de Anan. *num.* 5. dicit per statuta Canonicorum non posse inferri præjudicium reale quoad omnes, nisi de consensu Episcopi.

Die 31. Maii 1607. Proposito hoc dubio in Sacrà Con- 43
gregatione Concilii Patres unanimiter censuerunt, Capitulum posse pœnas adjicere quasi conventionaliter, ex his videlicet, quæ pacto privatorum promitti, ac in conventionem deduci possunt, sufficereque consensum majoris partis Capituli; sed Canonicos successores non afficiet hujusmodi statutis, nisi ab Episcopo fuerint confirmata.

DE CONSTITUTIONIBUS

Idem Innocentius III. Tridentino Episcopo.

CAPUT VII.

QUæ in Ecclesiarum: & infrà Sanè pervenit ad audientiam nostram, quòd cives Tervisini constituerunt, ut si quis se ad inopiam vergere probabiliter allegaverit, alienandi feudum, quod ab Ecclesiâ vel aliis tenet, liberam habeat facultatem: & infrà. Volentes igitur Ecclesiarum indemnitati consulere, constitutionem hujusmodi & venditiones feudorum Ecclesiasticorum factas sine legitimo Ecclesiasticarum personarum assensu, vires decernimus non habere.

SUMMARIUM.

1 *Constitutio facta super rebus non suppositis jurisdictione statuentis ipso jure non valet.*
2 *Constitutio Laicorum non potest tribuere vassallo potestatem alienandi feudum quod tenet ab Ecclesiâ.*
3 *Cives habent facultatem condendi statuta in suis civitatibus.*
Etiam contra jus commune, num. 5.
4 *Dum tamen sint licita & de rebus eorum jurisdictioni suppositis.*
6 *Statuta à Clero etiam cum Episcopo fieri non possunt contra Canones, sed benè à populo contra jus commune.*
7 *Et quæ sit ratio differentiæ.*
8 *Paupertas non est justa causa auferendi bona aliena.*
9 *Eleemosinam tempore egestatis potest facere Monachus de bonis Monasterii, etiam sine licentiâ Prælati.*
10 *Si necessitas sit extrema, aliàs secus.*
11 *Pauperi subveniendum est de proprio, non de alieno, sivè suâ culpâ in egestatem inciderit, sivè non, & num. seqq.*
12 *Eleemosina pro nutrimento indistinctè danda est.*
13 *Pauper & inops in quibus differant remissivè.*
14 *Statutum Laicorum specificè disponens de Ecclesiis vel eorum bonis, non valet etiamsi alios conjungat. Idem in consuetudine Laicorum, num.* 52. *& num.* 100.
Nec indè ullum præjudicium Ecclesiis generatur, numer. 19.
Ampliatur novem modis, ut n. 20. *& seqq. n.* 57.
15 *Et statutarii sunt ipso facto excommunicati & privandi sunt feudo quod habent ab Ecclesiâ.*
16 *Laici super Ecclesiis, earumque personis ac bonis nullam habent jurisdictionem & num.* 26. *&* 31.
17 *Statuendi potestas à jurisdictione regulatur.*
18 *Statutum excedens potestatem statuentium est ipso jure nullum.*
20 *Statutum Laicorum disponens super rebus, quæ ratione solius dominii directi pertinent ad Ecclesias, & ratione utilis dominii pertinent ad Laicos vel è converso non tenet.*
21 *Idem si disponat de bonis patrimonialibus Clericorum.*
22 *Bona patrimonialia Clericorum non sunt de foro Laicorum, nec eorum statutis ligantur.*
23 *Forum sortiri & statutis ligari à pari procedunt.*
24 *Statutum factum à laicis contra personas sæculares intuitu Clericorum, puta contra eorum consanguineos, est contra libertatem Ecclesiasticam.*
25 *Leges Imperatorum, ac Principum de Ecclesiis earumve personis, ac bonis specificè disponentes sunt nullæ ex defectu potestatis.*
26 *Etiam in materiâ in quâ contrarium non reperitur statutum de Jure Canonico.*

utique in hâc favorabili materiâ Clericorum appellatione veniunt Clerici etiam regulares, ut per Abb. in *Rubr. de vit. & honest. Cleric. num.* 15. Paul. de Castr. *cons.* 336. *in hâc substitutione num.* 3. *lib.* 1. Imò veniunt
92 etiam Episcopi secundùm Abbatum in *c. Cùm tibi n* 400. *de verbor. significat.* Undè quatenus prædicti aliàs essent inhabiles ad serviendum; tamen cùm ex formâ investituræ sint habilitati ad succedendum, intelliguntur etiam habilitati ad serviendum per sub. arg. *l. Quidam consulebant, ff. De re judicat.* Et hanc regulam ponit Andr. de Isern. in *c.* 1. *in fin.* & post eum Bald. *ibidem. numer.* 6. *vers. Adde talem regulam*, & Afflict. *col.* 4. *in Princip. de milit. Vassall. qui arma bellic. deposuit.* Alex. *d. cons.* 10. *num.* 16. *&* 17. *lib.* 5. Pedemon. *decis.* 27. *num.* 15. *&* 16.
93 Nec refert, quòd in vestiturâ vocetur Clericus major natu. Quia nihilominus succedit Monachus, & Episcopus, Paul. de Castr. *cons.* 336. *In hâc substitut. num.* 30. *lib.* 1. *juncto thomate consilii.*
94 Postremò in hâc materiâ illud accuratè observandum videtur, quòd etsi liber feudorum sit authenticus & allegari possit ad decisionem causarum in materiâ feudali & liget etiam Ecclesiam & Ecclesiasticas personas, Bald. in *capit. Cæterùm numer.* 2. *de jud.* & alii apud Clar. *in* §. *Feudum quæst.* 3. *vers. Sed nunquid*: tamen hoc
95 videtur omninò limitandum quo ad illa capitula, quæ statuunt nominatim contra Ecclesias & personas Ecclesiasticas, prout facit *d. c.* 1. §. *Qui Clericus, si de feud. defunct. &c.* & alia capitula suprà citata *num.* 59. Quia talia sunt contra libertatem Ecclesiasticam & non valent, ut per Bald. *cons.* 275. *Quod regula num.* 9. *vers. Papa etiam lib.* 2. Oldrad. *cons.* 270. *In quæstione proposita n.* 9. *vers. Et tu instabis amice.*

Nam & leges Imperiales, quæ specificè disponunt de Ecclesiis & Ecclesiasticis personis, ac bonis earum, quales sunt, quæ habentur in titulis, *de Sacros. Eccles. de Episcop.* & consimiles, non valent ex defectu potestatis, ut est text. celebris in *cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ*, &
96 ibi notant omnes infrà eodem & fusè dictum est suprà *num.* 25. *& seqq.* undè Leges Civiles, quæ loquuntur de emphyteusi Ecclesiæ, servari non debent secundùm Abb. *in cap. in præsentiâ num.* 28. *vers. Ego in hoc dubio de probat.* Et idem est Constitutionibus Laicorum super rebus spectantibus ad Ecclesias vel personas Ecclesiasticas, etiam ratione Dominii utilis tantùm, ut probatur in hoc capitulo secundum ea, quæ dicta sunt suprà *num.* 20. *&* 52.
97 Quod si ita est in Legibus Imperatorum ac Principum, multò fortiùs observandum erit in constitutionibus feudalibus, quæ non emanarunt à Principe, sed à privatis hominibus, nempè Roberto Orto & Gerardo Agapite non habentibus autoritatem Leges condendi, ut advertit Bellam. *d. cons.* 48. *n.* 33. *v. Item facit quod quæstio*
98 *loquitur de Jure.* Qui propterea *num.* 33. *v. Quid dicendum in fin.* firmat communem esse opinionem, quod jura feudorum non ligent. Et quamvis hodie contraria opinio frequentiùs sit recepta: tamen hoc ideò est, quia ex quo
99 liber feudorum fuit pro authentico observatus & allegatus supra hominum memoriam, usus tanti temporis vim habet privilegii, ut ait Molin. *in consuetud. Paris. feud. in princ.*
100 *num.* 46. & Clar. *loc. cit.* At hæc ratio non militat in capitulis, quæ sunt contra libertatem Ecclesiasticam, quia in talibus consuetudo utcunque immemorabilis non valet, nec habet vim privilegii, *cap. Cùm terra*, & ibi Abb. *in* 2. *notab. de elect.* Collect. *in cap.* 1. *num.* 30. *circa fin. De consuetud.* & hodie expressum in *Constitutione sanct. mem. Urbani VIII.* quæ incipit: *Romanus Pontifex editâ die* 5. *Junii* 1641. Et hîc junge, quæ dicta sunt supra *numer.* 52.

Nec refert quod Dec. *cons.* 131. *Revocatur in dubium num.* 3. dicat jura feudorum videri approbata ab Ecclesiâ: ubi canones expresè non contradicunt: quoniam hoc potest admitti in illis tantùm juribus feudalibus, quæ generaliter loquuntur, prout colligitur ex ipsomet. Dec. *num.* 2. *vers. Ad hoc facit*, & ita intelligi debet Bald. quem Dec. allegat *in cap. Cæterùm num.* 2. *d. judic.* dum ait consuetudines feudales habere locum etiam in feudis Ecclesiasticis. At secus est in illis juribus quæ de Ecclesiis & earum personis, ac rebus specificè disponunt, quia ponunt falcem in messem alienam & non valent, prout de legibus Imperatorum distinguitur per Canonistas in *cap.* 1. *infr. de nov. oper. nunc.* & post Abbat. & alios dixi suprà *num.* 32. Quare cùm capitula feudalia excludentia à successione Clericos & Monachos hac in parte non habeant legis autoritatem, consequens est ut in hoc articulo servandi sint Canones, qui Clericos & Monachos non repellunt, ut suprà diximus *num.* 5. Felin. *in d. cap. In præsentiâ num.* 44. *vers. Et non dicas de probat.*

His accedit, quod in prædictis capitulis excludentibus 101
Clericos & Monachos non comprehenduntur Episcopi propter excellentiam dignitatis Episcopalis, Cæphal. *cons.* 1. *num.* 4. *vers. Quidquid*; ac proindè in eorum successione servabitur jus commune, ut disponitur in *cap.* 1. §. *Strenuus de cognit. feud.* Bald. *cons.* 328. *cùm in causâ, in fin. vers. Declarando id quod dixi lib.* 3. Paul de Castr. *cons.* 262. *Dico quod Episcop. in fin. lib.* 2. Clar. *in ff. Feudum in quæst.* 3.

Ac demùm cùm præsens feudum uti proveniens ab Ec- 102
clesiâ Romanâ sit Ecclesiasticum, Bald. in *Prælud. feud. in ult. divis.* Imol. *in c. fin. n.* 36. *vers. Item feudorum aliud est Ecclesiasticum inf. de feudis.* Jura feudorum superiùs allegata quæ prohibent Clericos & Religiosos 103
succedere in feudo sæculari concesso à Principibus sæcularibus, ad hoc feudum Ecclesiasticum non extenduntur; Nam Principes Laici verisimiliter nolunt in suis feudis sæcularibus admitti Ecclesiasticos: sed è contra in feudis Ecclesiasticis non est verisimile, ut Apostolicus voluerit excludere suum genus Ecclesiasticorum. Ita in terminis Jason in *cons.* 117. *in causâ & lite n.* 1. *col.* 2. *vers. Secundò principaliter vol.* 4. Ubi etiam subdit in feudo 104
Ecclesiastico cessare rationes ponderatas in præallegatis capitulis excludentibus Clericos & Religiosos à successione feudi, nempè quod desinant esse milites sæculi, qui facti sunt milites Christi & nemo militans Deo implicet se negotiis sæcularibus. Hæ namque rationes non applicantur feudo Ecclesiastico, quia Religiosi & Episcopi propter hoc non desinunt esse milites Ecclesiæ & possunt impendere servitia feudalia secundum eorum qualitatem & conditionem, ut latiùs per eum & sequitur decisio, Pedemontana 27. *n.* 17. *in* 5. *fallentiâ.*

Ex quibus concludendum videtur feudum hoc debere 105
in Ecclesiam Episcopalem transire quoad commoditatem dominii utilis, durante tamen vitâ naturali ipsius Episcopi Nam ut inquit Bald. in *auth. Nisi rogati num.* 15. *C. Ad Trebell.* interim donec vivit vassallus feudum non reddit ad dominum, sed Ecclesia habet commoditatem, si servitium juxta conditionem feudi non minùs decenter præstare possit Ecclesia quam vassallus. Et idem Bald. in *cap.* 1. *num.* 1. *vers. Si ergò feudum de milit. vassal. qui arm. bellic. deposuit.* Et ibi etiam Alvarot. *col.* 2. Alexan. *dicto cons.* 10. *num.* 10. 14. *&* 17. *lib.* 5. Felin. in *d. c. in præs. n.* 46. *vers. secundò.*

Nec prædictis obstat, quod jura feudalia quæ ex sui 106
naturâ non transeunt, nisi ad hæredes sanguinis, ut Regnum, Ducatus Baronia, minimè transeant in Monasterium vel Ecclesiam; sed remaneant generi, ut inquit Bald. in *l. Deo nobis.* §. *Hoc etiam num.* 4. *Cod. de Episcop. & Cleric.* post gloss. ordinariam *in cap. Scripsit nobis in verb. Dignitatem* 27. *quæst.* 2. Felin. *in d. cap. In præsentiâ num.* 44. *vers. Ad idem quod notat Bald.* & ibi etiam Dec. *num.* 289. *de probat.* Spec. *in tit. De stat Monach.* §. 1. *n.* 15. dicens ita servari de facto.

Etenim hujusmodi autoritates vindicant sibi locum in 107
successione per quam feudum transit in perpetuum ad manus mortuas, adeò ut nunquam sit reversurum ad dominum juxta text. in *c.* 1. §. 1. *De alien. feud.* At in casu præsenti secundùm conclusionem superiùs firmatam Monasterium & Ecclesia non succedunt in feudo in perpetuum, nec sunt vassalli; sed habent solam commoditatem dominii utilis vivente feudatario; undè prædictæ autoritates non applicantur. Et ita seipsum declarat Bald. in *c.* 1. *num.* 1. *vers. Si ergò feudum*, & ibi etiam Alvarot. *col.* 2. *de milit. vassall. qui arm. bell. depos.* & idem Bald. *hîc num.* 19. Alexand. *d. cons.* 10. *num.* 17. *lib.* 5. Capyc. *decis.* 10. *n.* 5. *&* 10. & quamvis Præpos. *in c.* 1. §. *Et quia col.* 13. *antè med. v. Aut loquimur de iis qui feud. dar. poss.* opinatus fuerit Monasterium etiam durante vitâ feudatarii non succedere in feudo, quod transit solùm in hæredem sanguinis: tamen loquitur ex capite suo & in primâ opinione non est contradictor, ut dicunt Capyc. *d. decis.* 10. *numer.* 6. *&* 10. & Clar. *in* §. *Feudum quæst.* 78. *vers. Quæ tamen opinio.*

In gloss. primâ, Quæro cum Innocentio, an Princi- 108
pis rescriptum Lex vel statutum in læsionem juris alterius valeat, nec ne?

Pro solutione duo casus principales sunt distinguendi. 109
Primus est, cùm Princeps aufert jus alteri quæsitum, vel acquirendum de jure naturali, id est gentium, ut sunt dominia, obligationes & hujusmodi, quæ non dantur à jure civili, sicut dantur actiones, *l. Ex hoc Jure* 110
ff. De Justit. & jur. instit. de rerum divis. §. *Feræ quoque bestiæ*; sed proveniunt à jure gentium, quod etiam dicitur jus naturale: quia naturali ratione inductum est, 111
ut *instit. de rerum divis.* §. *Sing.* secundùm Innoc. hîc *n.* 3. *circa fin. vers. De jure autem naturali*, & com. post. *num.* 3.

112 Et in hoc primo casu subdistingue: Nam aut Princeps auferendo jus alterius procedit sine justâ causâ & hoc est certum: & concludendum est secundùm Innocentium *n.* 2. hujusmodi rescriptum aut legem, vel statutum non valere, ut *l. fin. C. Si contra jus vel utilit. public.* Et concordant Compostell. *num.* 1. Host. *eod. num. in verb. ut si quis vers. hoc enim* Joan. And. *numer.* 15. *&* 16. Felin. *num.* 27. & reliqui omnes. Et hanc dicit esse opinionem Canonistarum & Legistarum Abb. *hîc num.*
113 11. *vers. Si autem non subest causa*, per text. in Clem. *Pastoralis de re judicat.* ubi habetur, Imperatorem non posse tollere ea quæ sunt de jure naturali; & sic non potest Imperator alicui rem suam auferre, quia licèt habeat jurisdictionem in universos, *l. de precario, ff. ad leg. Rhod. de jact.* non tamen habet dominium rerum privatarum, quæ à principio fuerunt concessæ occupantibus, ut *inst. de rerum divis. Quasi per totum*, secundùm Abbatem & Felin. *locis proximè citatis*, & constat ex dictis suprà *num.* 51. Eandem conclusionem posuit Bart. *in proœmio Digestorum*, per text. *Quem dicit meliorem de mundo in l. venditor*, §. *Si constat ff. commun. prædiorum*, per quod dicit nec Principem, nec Civitatem posse aliquem privare dominio rei suæ sine causâ. Et
114 quamvis non desint contradictores, ut hic per Felin. *n.* 33. *v. Secundùm verò membrum.*: tamen hæc opinio est communior & rationabilior, ut dicit Raphaël Fulgos. *in d. l. fin. Cod. Si contra jus*, & Felin. *loco proximè citato.* Et patet ex cumulat. per Ant. Gabr. *comm. concl. lib.* 3. *in tit. De jur. quæsit. non toll. conclus.* 1. *num.* 1. & eam sequitur Divus Thomas, dicens, hujusmodi
115 leges esse tyrannicas in *quodlib.* 12. *art.* 24. *in fin.* Et hoc membrum declarat septem modis, ut hic per Felin. *num.* 40. Et sicut non valet rescriptum Lex vel statutum; ita nec consuetudo secundùm Innoc. *d. num.* 2. *vers. & sicut rescriptum*, Host. *num.* 40. & Joan. Andr. *n.* 16.
116 *vers. & sicut non valet.*
Non obstat, quòd rerum dominia videantur haberi per leges Imperatorum, ut *cap. Quo jure* 8. *distinct.* Ergò legibus & statutis possunt auferri. Quoniam ut respondet Compost. *hîc num.* 6. *ad fin. vers. Sed videtur*, & Joan. Andr. *num.* 24. à jure gentium descendunt dominia, sed per leges Principum distinguuntur modi per quos dominia acquiruntur, ut *ff. De acquir. rer. dom. per to-*
117 *tum*, sequitur Ruin. *cons.* 21. *Visis omnibus num.* 3. *vol.* 1. & Felin. *hîc num.* 49. *vers. Secundus est.* An autem Papa sine causâ possit auferre alicui officium vel beneficium, examinavi latissimè in *c. Consultationibus infrà de Cler. ægrotant*, & plura in utramque partem congerit hic
118 Felin *n.* 40. *usq. ad n.* 45.
Aut Princeps auferendo jus alterius procedit ex justâ causâ, idque similiter est certum: & tenendum est rescriptum, legem vel statutum valere vel si quis sepulchrum, *ff. De religios. & sumpt. funer. C. Pro quib. caus. serv. pro præmio libert. accipiant per totum*, Innoc. *hîc n.* 2. *in fin. v. In casibus tamen & n.* 3. Compost. *n.* 4. Host. *eod. n. v. & hoc verum est*, Joan. Andr. *n.* 18. *v. & hæc vera*, Abb. *num.* 11. Ideòque per præscriptionem à jure civili inductam privatur quis jure suo, *l. Benè à Zenone, C. De quadrien. præst.* & propter delictum bona confiscantur, *C. De bon. damn. per tot.* Item per legem humanam certo casu inducitur servitus, ut in *cap. Ita quorundam de Judæis*, contra liber-
119 tatem, quæ est de jure naturali, ut *cap. Jus naturale* 1. *dist.*
Et justa causa auferendi jus quæsitum de jure gentium est favor publicus, ut *l. Item si verberatum*, §. 1. *ff. De rei vendicat. l. Lucius, ff. De evict. & not. in l. Antiochensium, ff. de privileg. credit.* Abb. *d. n.* 11. *circa fin. vers. Sed causâ existente*, & Felin. *n.* 27. *v. causa autem*, plenè Anton. Gabriël *commun. conclus. lib.* 3. *in tit. de jur. quæsit. non tollen. concl.* 2. *num.* 1. adeò ut in hoc casu valeat rescriptum, etiam si in eo non fuerit derogatum regulæ *de non tollen. jus quæsitum* Sayr. *super d. regula quæst.* 19. *& decis. penult. lib.* 3. & fuit multoties resolutum in Rotâ, ut dixi in *c. Cæterum n.* 32. *&* 49. *infrà de rescriptis.* Et hoc secundum membrum, quod Princeps ex justâ causâ possit rem alterius auferre, declara notabiliter quatuor modis, ut hîc per Felin. *à num.* 28. *usque ad num.* 32.
120 Aut denique dubium est, an justa causa subsit, nec ne: & tunc Cyn. & communiter Legistæ in *l. Rescripta, C. De precib. Imperat. offerend.* tenent præsumi pro Principe, quod fuerit motus ex justâ causâ. Et idem tenet gloss. *fin. in l. Relegati, ff. De pœn.* dicens magnam & justam causam esse Principis voluntatem, Butr. *hîc num.* 22. *vers. Aut est dubium*, & Card. *in* 6. *quæst.* & Imol. *num.* 18. *vers. Si autem esset dubium*; & pro hâc opinione plurimos cumulat eamque dicit esse magis communem Antoni Gabriël *commun. concl. lib.* 3. *d. tit. De jure quæsito non tollen. conclus. num.* 4. *&* 5.

Quinimò dicunt Doctores in Principe, qui suo rescrip- 121
to aufert dominium de jure gentium quæsitum privato, usque adeò causam præsumi, ut contra hujusmodi præsumptionem contraria probatio non admittatur, Cyn. in *d. l. Rescripta circa fin. Cod. De precib. Imper. offer.* Butrius & Imol. *loc. cit.* Felin. *hîc num.* 60. *vers. Et adeò procedit*; sed hoc dictum, ut inquit Abb. *hîc num.* 122
14. videtur satis duriùs & nullo jure apertè probatur, & in contrarium potest allegari text. in Clem. *Pastoralis de re judicat.* & illud dictum reprobat Cravet. *in cons.* 135. 123
Verba decreti num. 42. *vers. imò isto casu*, ubi citat plurimos & in *princip. ejusdem num.* 42. concludit assertionem Principis super justa causa non esse probationem; sed tantùm operari, ut transferatur onus probandi in adversarium & allegat Angel. *in cons.* 368. *Serenissimus Princeps Vinces laus num.* 2. & Roman. *in cons.* 369. *circa primum n.* 38. Comp. *in cons.* 32. *In hâc consultatione n.* 9. *col.* 6. *v. Et maximè cùm Pontifex lib.* 1. alios citat Gabr. *d. concl.* 3. *n.* 3.

Imò in Principe rescribente contra jus tertio quæsitum 124
de jure gentium absolutè causam non præsumi tenuerunt, Abb. *hîc d. num.* 14. *vers. Hoc dictum*, Dec. *num.* 27. & Felin. *num.* 66. *vers. Ex quibus redditur dubia*, & alii plures apud Anton. Gabriël *d. concl.* 3. *num.* 1.

Quia tamen in practicâ servaretur prima opinio, ut dicit 125
Abb. *loco citat.* eam poteris limitare quatuor modis. Et primò eam limitabis, ut non procedat, quando Princeps rescribit contra jus quæsitum ex suo contractu; ad hoc *l. Cæsar, ff. de publican. & vectigal. & c.* 1. *de probat.* ubi text. optimus. Quàm limitationem posuit etiam idem Abbas in *cons.* 3. *Nitar. in præsenti in penult. col. in* 27. *quæst. lib.* 2. & Bertrand. *in cons.* 15. *n.* 4. *vol.* 1. *vers. Secundò respondetur, & in cons.* 233. *num.* 3. *vol.* 2 & Gabr. *d. concl.* 3. *num.* 13. & ex hoc infert Abb. *hîc num.* 15. ut Princeps non possit suo vassallo sine causæ cogni- 126
tione feudum auferre, quia in feudo est quidam contractus, ex quo ultrò citròque nascitur obligatio, ut in *c. De formâ* 127
22. *quæst.* 5. juncta glos. in *l. Liber homo ff De verb. obligat.* Item de naturâ feudi est, ut non auferatur nisi causa cognita, ut in *cap.* 1. *de natur. feud.* & in *cap.* 1. *de feud. sine culpâ non amitt. in usib. feud.* & in hâc specie consuluerunt Dec. *cons.* 698. *viso puncto.* Paris. *cons.* 11. *Castrum istud. n.* 55. *&* 111. *lib.* 1. Socin. Jun. *cons.* 94. *Consilium, n.* 3. *vol* 2. & passim alii.

Limitabis, secundò ut non procedat si Princeps rescribat 128
contra concessionem suam etiam gratuitam: puta conferendo Officium vel Beneficium à se priùs alteri collatum; in tali enim rescripto non præsumitur circumventus: textus est in *c. Cùm olim infrà de re judicatâ*, ubi si Papa conferat alicui Beneficium unius & dicta collatio repugnet Ordinationi à se priùs factæ in favorem alterius: secunda dispositio irritatur, primâ remanente eâ ratione; quia ipsam secundam fecisse censetur tanquam circumventus in eâ quam priùs fecerat, vel ex oblivione vel facto ipsius collatarii; & ita de hoc esse ibi casum expressissimum, dixit Roman. *cons.* 298. *circa præmissam, num.* 1. *vers. Secundò eadem conclusio*, quem sequitur Ruin. *cons.* 98. *Quia per privilegium, num.* 22. *volum.* 4. Dec. *cons.* 588. *Viso puncto num.* 18. Socin. Jun. *d. cons.* 94. *num.* 3. *vol.* 2. & Ferrett. *cons.* 6. *Factum tale est, aliàs num.* 4. & hæc præsumptio circumventionis est Juris & de Jure, quæ contrariam probationem non ad- 129
mittit: ut ibi voluit singulariter Innoc. *in princ.* cum quo concordant Hostiens. *num.* 5. Joannes Andreas *num.* 4. Bellam. *num.* 2. Cardin. *num.* 9. *vers. Et dicit Innocent.* Alex. de Nævo *num.* 22. & Felin. *num.* 5. *col.* 5. *vers. Amplia ista* & consuluit eleganter Bald. in *cons.* 327. *Pridiè enim, num.* 4. *volum.* 1. Ruin. *ubi suprà*; & concordant plures quos citat Apostil. ad Roman. *d. cons.* 298. *litterâ* 130
B. Porrò in concessionibus Principum prima attenditur; nec per secundam primæ derogatur: ut consuluit Roman. *d. cons.* 298. *per totum* & alii quos cumulat Anton. Gabriël *comm. conclus. lib.* 3. *in tit. De Jure quæsito non tollen. cons.* 7. *num.* 4. *&* 5.

Limitabis tertiò ut præsumatur pro Principe, respectu 131
subditorum dumtaxat; non autem respectu aliorum, ut notabiliter voluit Innoc. *in c. Inquisitioni, num.* 4. *de sent. excomm.* ubi quod si Papa mandat Laico sibi non subjecto in temporalibus, ut det alicui rem suam: talis non tenetur ei obedire, nisi appareat legitima causa sic præcipiendi; cùm non sit ei temporaliter subjectus; & idem colligitur ex Clem. *Pastoralis de re judic.* ubi ponderatur quòd Rex Siciliæ non suberat Imperio & hanc limitationem approbat hîc Abb. *num.* 15. *vers. Item limito* & Felin. *num.* 62. *in fin. vers. Limita* 3. & idem Abb. *in c.* 1. *num.* 4. *in fin. de causâ possessionis & proprietatis.* Ruin. *cons.* 91. *Quæritur nu.* 5. *vol.* 1. *& cons.* 123. *Visa facti sent. nu.* 23. *vol.* 3.

Limitabis quartò, nisi causa in rescripto Principis expressa 132

e p. Noverit de sentent. excommunic. & notat glossa *in cap. Gravem in verb. Promulgare eodem titulo.* Cardin. hic *num.* 2. Abb. *cons.* 83. *Præsens dubium num.* 2. *vers. Quinimò Statuentes lib.* 1. & privandi sunt feudo quod habent ab Ecclesiâ, ut in dicto capite *Gravem* cum glossâ in verbo *Privatos.*

16 ratio conclusionis est secundum Innocent. hic *in princip.* quia Laici super Ecclesiis & earum personis ac bonis nullam habent Jurisdictionem, *cap.* 1. 10. *dist. cap. Benè quidem 96. distinct. c. Cùm causâ de re jud.* Statuendi potestas à Juris-

17 dictione regulatur, ut notat Bartol. *in d. l. Omnes populi in primâ quæstione principali, ff. De Justitiâ & Jure*, Bald. *in l. final. per illum textum ff. de Jurisdictione omn. judic. & in l. Decernimus col.* 2. *num.* 7. *vers. Redeo ad primum*, *Cod. de Sacrosanctâ Ecclesiâ.* Butr. *in c. Cùm omnes, col. penult. num.* 29. *&* 30. *supra eodem*, Anchar. *in repetit. c. Canonum Statuta in* 9. *quæst. supra eodem.* Decan. *in c.*

18 *Ecclesia Sanctæ Mariæ, num.* 89. *infra eod.* Quærè hujusmodi Statuta tanquam excedentia limites potestatis Statuentium sint ipso Jure nulla, ut hic per Abb. in 2. *notab.* &

19 Dec. *num.* 24. nec indè ullum præjudicium Ecclesiis generatur, ut hic patet & in dicto capite *Benè quidem 96. distinct.* glossa prima hic & Innocent. *in princ.* & quod hic dicitur de Statuto : idem intelligas de consuetudine, ut dicam infrà *num.* 52.

20 Ampliatur primò, etiamsi Statuta Laicorum disponant super rebus quæ ratione solius dominii directi pertinent ad Ecclesias & ratione utilis dominii pertinent ad Laicos, prout hic erat in bonis feudalibus quæ Laici habebant ab Ecclesiâ. Et ad hoc caput secundùm Abb. in 3. *notab.* & idem dicendum si Statuta disponant super rebus quæ ad Ecclesiam spectant ratione utilis dominii dumtaxat : ut hic per Decium, *num.* 19.

21 Ampliatur secundò : etiamsi Statuta hujusmodi disponant de bonis patrimonialibus Clericorum, ut concludit Butr. hic *num.* 20. *col. penult. post med. vers. Si autem loquimur in patrimonialibus.* Et Abb. *in d. c. Ecclesia Sanctæ Mariæ in lecturâ num.* 21. Felin. *num.* 8. & Decan. *num.* 176. Ratio

22 est, quia ejusmodi bona non sunt de foro Laicorum : ut est textus in *l. Decernimus, Cod. de Episcopali audient.* & notat

23 Oldrad. *in cons.* 83. *An Episcopus num.* 4. *vers. Cùm ergò Clerici.* Ergò nec eorum Statuta ligantur, quia forum fortiri & Statutis ligari à pari procedunt, *cap. Ut animarum de Constit. l.* 6. & est regula quam post Innoc. tradit Anton. de Butr. *in rubricâ de consuetudine, num.* 7. *vers. Nam regulam habetis*, Archid. *in c. Quo jure num.* 18. 8. *distinct.* Speculat. *in tit. de Constit.* §. 1. Cald. *cons.* 34. *Statuto de testam.* Decan. hic *num.* 15. Card. Seraph. *decis.* 1018. *num.* 6. & hoc modo arguit Dec. *in d. c. Ecclesia Sanctæ Mariæ num.* 176. & adde quod ibi dixi *num.* 79. de exemptione bonorum patrimonialium Clericorum à sæculari potestate.

24 Ampliatur tertiò etiamsi statuta fiant à laicis contra personas sæculares intuitu Clericorum, puta contra eorum consanguineos : quia dicuntur contra libertatem Ecclesiasticam, ut notab. dicit Angel. *in l. primâ, num.* 3. *ff. In jus vocat. ut cant.* & ante eum Bart. *in l. primâ in fine, ff. de his quæ pen. nomin. & in l. Hi penes, C. De agric. & censit lib.* 11. quos sequitur Dec. *in d. c. Ecclesia Sanctæ Mariæ num.* 180. *infrà eodem.* Ad quod est bonus textus in *c. Sciant cuncti de elect. libro* 6. cum similibus & per eum.

25 Ampliatur quartò etiam in Legibus Imperatorum, ac Principum utcumque supremam in temporalibus jurisdictionem habentium ut sunt Leges Cod. & Auth. quæ de Ecclesiis Ecclesiasticisque personis, ac bonis ipsarum loquuntur ; quia non valent ex defectu potestatis, ut concludit Abbas *in d. c. Ecclesiâ Sanctæ Mariæ in lecturâ num.* 20. *vers. Ad primum dico infrà eodem ;* quem ibi sequuntur Felin. *numer.* 40. *vers. Recipit autem prædictâ regula in* 1. *limitatione* & Dec. *num.* 91. & fuit theorica Joan. Andr. *in c. Non minùs num.* 14. *infrà de immunitat. Eccles.* ibi : *Non video quòd Lex non solùm Digestorum ; sed etiam Codicis vel Authenticorum possit constringere Ecclesias ad talia.* Quam illic approbant Butr. *n.* 10. & Abbas dicens communem theoricam *num* 18. *&* 20. Idem docuit Bart. *in l.* 1. *num.* 80. *C. de Sacrosanct. Eccles.*

26 Ampliatur quintò etiamsi Lex civilis disponat de rebus vel personis Eccl. vel bonis earum in materiâ, in quâ contrarium non reperitur statutum de Jure Canonico, quia nihilominus non est servanda, licèt Canon non contradicat : talis enim lex est nulla, tanquam condita à non habente potestatem, *l. fin de jurisdiction. omn. judic. cap. A nobis il. primo de sentent. excommunic. c. ut animarum de Constitut. lib.* 6. Cùm certum sit Imperatorem nullam habere potestatem super Ecclesias, & personas Ecclesiast. earumquebona, ut *in dicto c. Eccl. S. Mariæ* : ut moliùs *in c. Si Imperator & in c. Cùm ad verum* 96. *distinct.* & firmant Abbas *in dicto c. Ecclesiâ Sanctæ Mariæ in lecturâ numer.* 10. *vers. Ad primum dico & in repetit. num.* 15. *vers. Sed nihilominus*, & Felin. *d. num.* 40. *vers. Recipit autem.*

27 Ampliatur sextò ut hujusmodi Leges de Ecclesiis, vel earum bonis aut personis specificè disponentes servari non debeant etiam de honestate ut idem Abbas firmat *in dicto cap. Ecclesiâ in lecturâ num.* 10. *vers. Ad primum dico & in repetitione num.* 10. *circa finem vers. Undè nec do honestate talis Lex secunda est*, idque duabus rationibus.

28 Prima est ob defectum potestatis in legislatore. Secunda est quia ex hoc denotaretur superioritas imperii ad Ecclesiam, confunderetur Ordo totius Monarchiæ & esset res perniciosi exempli : & sequitur Felin. *loco citato.* Quod latiùs prosequor in *dicto cap. Ecclesiâ Sanctæ Mariæ num.* 21. quamvis Abbas *in repetit. dicto num.* 15.

29 *ad finem vers. Et procedunt hæc*, dicat prædicta procedere, quandò Imperator facit Legem motu proprio non ad instantiam Ecclesiæ ut *c.* 2. 97. *distinct.* hoc tamen, salvâ illius reverentiâ, non puto verum, quia Eccl. cum Jure divino sit exempta à sæculari potestate, non potest etiam spontè se submittere superioritati ac Legibus Imperatoris ut notat Joan. Andr. *in dicto cap. Ecclesiâ Sanctæ Mariæ num.* 50. *Ille verò qui est super omne forum infrà eodem* & probavi latissimè in *cap. Significasti à n.* 71. *de elect.*

30 Nec obstat quòd Lex civilis servari debeat, si ab Ecclesiâ sit canonizata, ut dicitur in sequenti ampliatione *num.* 33. quoniam eo casu servari debet non tanquam Lex civilis ; sed tanquam Lex canonica, quia *Omnia nostra facimus & c. l.* 1. §. *Sed neque Cod. de veteri jur. enucleand. c. Cùm aliquibus de rescript. lib.* 6. *cap. Si cum & cap. hi qui de præbend. eodem lib.* Undè Lex canonizata dicitur Canon & sic mutat nomen, ut notat

31 gloss. in *cap. Imprimis, in verb. Capitali* 2. *quæst.* 1. quam aliis relata sequitur Felin. in *cap. not. de præsumptionibus* & secundùm hoc Romani Pontifices sæpissimè fundant suas decisiones in dictis legum, ut *cap. Ex antiquis* 54. *distinct. cap. Accusationes & cap. cujus in agendo* 3. *quæst.* 8. cum multis similibus, ut per Felin.

32 *in dicto cap. Ecclesiâ Sanctæ Mariæ num.* 36. *infrà eod.* Ampliatur septimò, etiamsi statuta Laicorum & Leges Imperiales redundent in favorem & commodum Ecclesiarum, quia nihilominus non valent ex defectu potestatis, ut est textus apertus in *dicto cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ infrà eodem & in cap. Benè quidem 96. distinct.* ubi

33 Laici licèt Religiosi sint & potentes, de facultatibus Ecclesiasticis aliquid decernere quolibet modo prohibentur. Et hic tenent gloss. 1. Hostiens. *num.* 1. & alii communiter Abbas *cons.* 83. *Præsens dubium num.* 2. *lib.* 1. *& in dicto cap. Ecclesia, in lecturâ num.* 10. *vers. Ad primum dico & in repetit, num.* 26. *& in cap. Non minùs num.* 20. *de immun. Ecclesiar. & in cap. In præsentiâ, num.* 29. *vers. Et in hoc dubio aliter sentio de probat*, ubi ait : *Legem Civilem specificè disponentem super rebus Ecclesiæ, præsertim prohibendo vel certam solemnitatem dando est in favorem Ecclesiæ non tenere, cùm non habeat potestatem :* allegat text. *in dicto cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ* & Joan. Andr. qui hoc tenet in *cap. Constitutus, n.* 17. *vers. Circa primam solutionem de Relig. domib.* Calder. *in cap.* 1. *De nov. oper. nuntiat.* Item bona gloss. *in cap.* 1. *in verb. Tractatus circa med.* & ibi Innocent. *n.* 2. *in dict. verb. Tractatus vers. nec credimus necessaria de reb. Eccles. non alienan. lib.* 6. Et quamvis

34 Abbas subdat legem Principis generaliter loquentem debere observari quoad Ecclesias ubi canonibus non contradicit, ut *dicto c.* 1. *de nov. oper. nunt.* tamen dicit secùs esse, quandò specificè disponit de Ecclesiâ vel ejus bonis, quia non potest Imperator ponere falcem in messem alienam, contrà *c. novit. de judic. & cap. Duo sunt* 96. *dist.* & sequitur Felin. *in dicto cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ num.* 40. *vers. Recipit autem prædictâ regula*, & ibi etiam Dec. *num.* 91. *infra eodem.*

35 Quæ ampliatio locum habet etiamsi leges hujusmodi sint insertæ à Gratiano in volumine Decreti, quia per hoc non dicuntur canonizatæ, in à Papâ canonibus sint insertæ, ut per Felin. *dicto num.* 40. v. *Et ista limitatio*, & scripsit plenius in *c. Canonum statuta num.* 38.

36 39. *&* 45. *sup eodem.* Ampliatur octavò, etiamsi Leges civiles procedant privilegiando Ecclesias vel personas Ecclesiasticas, secundùm opinionem Gasp. Calder. in *Repet. cap. Postulasti numer.* 620. *de pœnitent. & remiss.* Ejus fundamentum est, quia privilegium est Lex, licèt specialis & privata, *cap. Privilegia* 3. *distinct.* §. *fin. vers. cùm ergò* 25. *quæst.* 1. & differt à Lege communi sicut species à genere ; sed per Legem non potest quis locum & personam non subditam includere, *l. omnes populos in princip. Cod. de*

Summâ Trinitate & Fide Catholicâ & cap. Ut animarum de Constitut. lib. 6. Ergò nec per privilegium. Tenet consequentia, quia à quo removetur genus, & quælibet ejus species, capite *Penale* 14. *quæstione* 5. *lege Filius in fin. ff. De donat. & num.* 63. alleget Hostiens. *in Summa de privil.* §. *Cui concedendum*, ubi ait : *Privilegium*

37 *regulariter subdito esse concedendum & non alii.* Et regulam tradit quod illi potest concedi privilegium, quem constitutio

38 concedentis arctare potest. Et subdit Calder. hanc esse rationem ; quare etiam deinceps in favorem Ecclesiæ non potest privilegium concedere propria autoritate, quia non potest ei, sive super eam legem condere, per *cap. Benè quidem 96. dist.* & notat per Innoc. hic, *& in cap. Auditis de in integr. restit.*

39 Sed contrarium ex Diametro tenet Abbas in *d. cap. Ecclesia in lecturâ num.* 10. *vers. Dicerem tamen & in repetitione num.* 15. *circa finem vers. Dicit enim hæc esse vera*, ubi conclusionem suprà firmatam, quòd leges specificè disponentes de Ecclesiis non sint servandæ, etiam de honestate limitat, nisi sint mere privilegiativæ ; quia tunc cessat ratio superioritatis, cùm possit privilegiari etiam non subditus ; & ita intelligit text. *in cap. Novit. de Judiciis*, ubi allegatur Lex Theodosii Imperatoris & cum eo transit ibi Felin. *d. numer.* 40. *vers. Duobus tamen casibus*, dicens hunc casum esse satis clarum. Sed & Host. in *Summa de privileg.* §. *Quis possit*, v. *Sed numquid Imperator*, generaliter tenet Imperatorem posse privilegiare Ecclesias & personas Ecclesiasticas & idem notat *in tit. De immunit. Eccles.* §. *A quibus muneribus col.* 3. *vers. Ego puto*

40 *& col. seqq. vers. Item hæc vera sunt ibi : cùm ergò Princeps.* Pro concordiâ dici posset Imperatores ac Principes sæculares non posse privilegiare Ecclesias ; & personas Ecclesiasticas in spiritualibus ; sed benè in temporalibus, quæ habent in eis, *c. In Synodo* 63. *distinct.* juncta gloss. in *verb. Concessionis*, & est distinctio Innocentii *in d. c. Auditis in princ. de in integr. rest.* cum quo concordat Hostiens. in *Summâ de appell.* §. *A quo col.* 3. *vers. Sed pone* ibi ; *nec enim puto*, dum ait, Laicos quoad Laicos vel quoad jus suum pertinet posse Ecclesias privilegiare & sic intelligit, *c. Auditis de præscript. c. inter dilectos de fid. Instr. d. cap. Auditis de in integr. restit. cap. Constantinus* 96. *distinct. & c. Dudum de decim.* Undè privilegium institutum ab Imperatore alicui Ecclesiæ valet contra privatos sibi subditos ; sed non contra alias Ecclesias, nisi autoritas Papæ interveniat, *c. Hinc etiam* 17. *distinct.* & hic notat Henric. Boych. *num.* 1. *in fin. vers. Undè privilegium*, post Archidiac. *in c. Quo jure* 8. *dist.*

41 Ampliatur ultimò, etiamsi statuta & leges hujusmodi edantur ex justâ causâ, prout erat in casu hujus decretalis propter paupertatem ; quia nihilominùs ob defectum potestatis non valent, ut hic decidit & in notab. casu tradit Angel. *cons.* 23. *nulla persona*, quem sequitur Dec. hic num. 18. & ratio est evidens ; quia ad validitatem statutorum, ac Legum non sufficit justa causa, sed præcipuè potestas statuentis requiritur, ut in eod. casu tradit Abbas *consilio.* 83. *Præsens dubium per totum libro.* 1. & Dec. *d. num.* 18. & notat Bald. *in cons.* 326. *Rex Romanorum num.* 2. *in princ. vers. Item certum est quod potentia lib.* 1. Surdus *cons.* 301. *sub num.* 45. *vers. Et non movet cum seqq. col.* 3. dicens & benè, quòd licèt ad Principem sæcularem spectet providere circa politicam

42 temporalem & ea quæ publicum bonum circa temporalia respiciunt, non tamen personas & res Ecclesiæ, vel Clericorum attingere potest, quia ad illius statuti validitatem non sufficit justitia causæ, ac bonum publicum, nisi concurrat autoritas.

43 Et ex hoc redditur valdè dubitabile, quod hic notat idem Bald. *num.* 19. *&* 20. videlicet Capitula feudalia

44 prohibentia alienationem feudi in Ecclesiam valere, nec dici posse contra libertatem Ecclesiasticam, cùm sint feudata in ratione naturali & inconvincibili ; quia Ecclesia est cultrix justitiæ nec in se injustum nec in alium toleret, *c.* 1. *de feud. alien.* Ubi textus unicus, *vers. Nec feudatarius.*

Sed certè hæc ratio non est concludens, quia causa etiam gravissima non tribuit statuendi potestatem non habenti, ut ipsemet Bald. notat in *l. Cunctos populos num.* 55. *vers. Ista ratio non valet, Cod. de Summâ Trinit. & fide Catholicâ*, Butr. *in d. c. Ecclesia Sanctæ Mariæ num.* 20. ubi etiam Felin. *num.* 39. *vers. & dicuntur justæ inf. eod.* Crotus *in l. Filius familias*, §. *Divi num.* 80. *ff. De legat.* 1. Fortun. Garz. *in tractat. de ultim. fin. num.*

45 153. *in fine vers. nec obstat ratio*, Bero. *in cap.* 1. *n.* 220. *suprà eod.* Quibus consonat doctrina Divi Thomæ *in* 1. 2. *quæst.* 96. *art.* 4. *in fin.* ubi docet leges dici justas tribus modis. Primò ex fine, quando ordinantur ad bonum commune. Secundò ex autore, quandò Lex lata non excedit potestatem ferentis. Tertiò ex famâ, quandò onera imponunt subditis secundùm æqualitatem. Quamobrem causa boni publici, quæ requiritur ad legem condendam ; sola non sufficit, nisi etiam conditor habeat potestatem & intra ejus fines se contineat. Quòd ibidem expressè D. Thomas animadvertit dicens : legem esse injustam ex autore, cum aliquam legem fert ultra sibi commissam potestatem, etiamsi ordinetur ad bonum commune : imò potestas statuendi magis est necessaria ad legem condendam, quàm causa boni publici, quia hæc respicit legis qualitatem, illa verò substantiam sine quâ nulla qualitas considerari potest, *l. Si nullam* §. *si absentis ff. De petit. hæredit. tat.* Quandò autem Lex civilis specificè disponens de Ecclesiis est inducta super ratione naturali, nec reperitur Canon contrarius, potest illa servari in foro Ecclesiastico, non ratione legis Principis ; sed ratione naturali, super quâ fundatur arg. *c. Pastoralis de fid. instrum.* Nam deficiente canone, vel lege recurrendum est ad rationem naturalem, arg. *l. sivè oportet.* §. *Sufficit, ff. De excusat. tutor. & cur. Secundò requiris in fin. de appellation.* & declarat Abb. *in dicto c. Ecclesia Sanctæ Mariæ inf. col. in lecturâ d. n.* 10. *circa finem v. Idò dico, quòd ubi Lex & in repet. num.* 15. *circa finem vers. Item si Lex esset inducta*, & ibi etiam Felin. *d. num.* 40. *vers. Duobus tamen casibus.*

Nec urget argumentum Baldi hic *n.* 16. quòd Laicis licitum sit defendere suas jurisdictiones & utilitatem publicam in acquirendis Ecclesiæ, quia hoc potest pactum & testamentum, ut *l. fin. Cod. de rebus Ecclesiæ non alien. l. ult. C. de pactis inter emptorem.* Ergò & statutum, ut notatur in *l. Si ita quis* 8. *Ea Lege ff. De verb. obligat. & in l.* 2. *c. de jur. emphyt.*

Nam respondetur non satis apertè argui à prohibitione privati, ad prohibitionem Principis. Nam privatus habet in suo fundo plenum dominium, plenamque proprietatem, Princeps verò tantùm protectionem, Jurisdictionem & quoddam dominium universaliter consideratum ; non ante ullum directum vel utile dominium ullius certi fundi ; certive soli, gloss. in *l. Benè à Zenone in verb. Omnia Principis, Cod. De quæstion. præscript.* Abb. hic *num.* 11. *vers. Si autem non subest causa & in cap. Nimis n.* 1. *Dejurejur.* Alex. *cons.* 76. *In causâ & lit. num.* 7. *lib.* 2. & ex communi DD. sententia Restaur. Castald. in *tract. de super quæst.* 92. *lib.* 2. Martin. Lauden. *de Princip. quæst.* 47. Francisc. Zoannet. in *tract. de Pom. Imper. num.* 150. *cùm seqq.* ubi id probat Legibus, Jurisconsultorum autoritatibus, rationibus & historiarum monumentis.

Accedit, quod consuetudines feudales disponunt, ut personæ Ecclesiasticæ non modò feudum non acquirant, sed etiam ut perdant, quod prius habebant, ut in *c.* 1. §. *Ex hoc illud feud. jam n. cum concord.* de quibus *infr. num.* 59. Undè cum specificè disponant de rebus ad Ecclesias vel personas Ecclesiasticas pertinentibus ratione utilis dominii, non valent ex defectu potestatis, ut est textus hic secundùm ea, quæ dicta sunt *suprà in prima ampliatione n.* 20. Quòd enim hic dicitur de nullitate statuti, vendicant sibi locum etiam in consuetudine Laicorum specificè disponente de Ecclesiis vel earum personis, ac rebus, ut notat Butr. in *d. c. Ecclesia Sanctæ Mariæ n.* 20. *col. penult. ante med. ver. Si quæritur infrà eod.* allegat. Butr. *in l. Cunctos populos n.* 28. *C. de Summa Trinit. & Fide Cathol.* & Joan. Andr. *in addit. ad Speculat. in tit. De Const.* Et hic junge, quæ dicam infrà *num.* 94. *& seqq.*

Fatetur tamen Baldus hic *num.* 20. in feudum transire Monasterium, si feudatarius fiat Monachus, quia hæc est alienatio necessaria & tamdiù durat apud Monasterium, quamdiù vivit feudatarius vitâ naturali : eo autem mortuo, si feudum erat perpetuum. Ad omnem hæredem transit in perpetuum quia tale feudum redigitur ad instar proprietatis & potest appellari franeum, ut *cap. inter dilectos de fid. instrum.* Si autem erat ad vitam, quod interpretatur de vita naturali, morte naturali finitur, quia nullæ remanent ejus reliquiæ & finito jure datoris, finitur Jus acceptoris, ut in *c.* 1. §. *Ratjus, qui feudum dare poss. l. Lex vestigali, ff. De pignorib. l. Uxor patrui, C. De legat. l. Si domus*, §. *ultim. ff. De legat.* 1. *l. Qui tabernas, ff. De contrah. empt.* Sed tandem distinguit, dicens : aut servitium feudi, potest expiari per Monasterium & vera sunt prædicta, aut non ; & tunc feudum redit ad Dominum non mutatione personæ, sed extinctione finalis causæ, ut in *c.* 1. *de eo, qui armis bellic. deposuit.*

Verùm hoc latiùs examinabitur in quæstione sequenti.

Quæro, an Regularis ex Ordine Fratrum Prædicatorum ad Episcopatum assumptus, succedat in feudo aperto, postquam fuit consecratus Episcopus ? Occasionem præbuit huic disceptationi feudum Castilionis Lacus Trasymeni apertum Episcopo Squillacensi per obitum Ducis à Cornea ejus

matris ; cùmque à Sanctissimo D. N. Innocentio X. jussus fuerim scripto proferre, quid pro veritate sentirem, respondi ut infrà, videlicet.

Beatissime Pater. Cùm feudum hoc non sit hæreditarium, 58 sed ex pacto & providentia, proposita quæstio est valdè implexa & difficilis, tum ob varietatem opinionum, de quibus per Capyc. *decis.* 10. *num.* 4. *& seqq.* Tum quia secundùm Canones Clerici, Religiosi & Episcopi possunt habere feuda, ut de Clericis patet in *cap. Ex transmissa, & c. Rerum de foro competent. & in c. Nimis de jurejur.* De Religiosis est expressum in *c.* 1. §. *Verum* & ibi Ge- 59 min. *l. n.* 2. *not. de stat. regul. lib.* 6. Et de Episcopis constat ex *c. Si Episcopus* juncta gloss. *in verb. Regia* 18. *dist.* ex *cap. Si quis Laicus* 22. *q.* 5. *& ex c. Solitæ de major. & obed.* & de omnibus tradit Calder. *cons.* 2. *An Clericus num.* 1. *vers. Item hoc probatur de feud.* & Felin. *in cap. In præsentiâ num.* 46. *Ad idem de probat.*

Econtra verò jura feudalia nominatim excludunt Clericos & Monachos à successione & retentione feudi, ut in *c.* 1. §. *Qui Clericus, si de feud. defunct. content. sit inter Domin. & agnat. vassall.* ubi dicitur : Qui Clericus efficitur, aut votum religionis assumit, hoc ipso feudum 60 amittit, & in *cap.* 1. §. *Ex hoc illud. de feud. fœmin.* ibi : Qui habitum religionis assumunt ut conversi, nec posteà in feudo succedunt, & si quod habent, perdunt, & in *cap.* 1. *de vassallo milite*, qui arma bellica deposuit, ubi est casus, & ibi notant Andr. de Isern. *num.* 1. & reliqui feuditæ.

Cæterùm in hac contrarietate à Doctoribus ferè omnibus in eam sententiam itum est, ut si feudum requirat Personale servitium, quod à vassallo religioso nec per seip- 61 sum, nec per substitutum præstari valeat ; tunc minimè transeat in Monasterium, sed statim agnatis, vel Domino aperiatur : Si verò tale requirat servitium, quod honestè à religioso vassallo explicari possit per se, vel per substitutum, hoc casu benè transeat in Monasterium, durante 62 tamen vitâ naturali ipsius professi.

Hanc distinctionem probant apertè Capitula feudalia proximè citata, & illorum glossatores. Nam in *d. cap.* 1. *de vassall. milit.* disponitur, ut feudatarius, qui habitum religionis assumpsit, & sic conversus factus est, amittat feudum. Et mox subnectitur ratio per hæc formalia verba ; *Quia desiit esse miles sæculi, qui factus est miles Christi, nec beneficium pertinet ad eum, qui non debet gerere officium.* Eatenus igitur Regularis excluditur à beneficio feudi, quatenus ipse tanquam miles Dei non potest sæculo militare, nec gerere officium annexum feudo. Ergò ex mente dicti capitis secùs dicendum, si talia honestè præstare possit per se, vel per substitutum : similiter in *cap.* 1. *An mutus, vel alius imperfectus feud. retin.* cavetur, ut Clericus, fœmina, & consimiles, id est, Religiosi, feudum retinere non possint, quia ut ibi dicitur, ipsum servire non valent. Et quamvis in *d. cap.* 1. §. *Qui Clericus, si de feud. defunct. &c.* Regulares indefinitè repellantur à feudo : tamen gloss. ibi in *verb. Amittit*, & Baldus *num.* 2. dicunt hoc ideò esse, quia cùm pro mortuis reputentur quoad mundum, nec debeant se implicare negotiis sæcularibus, sunt inhabiles ad serviendum feudo alioquin sine restitutione glossæ ille textus videtur Judaicus, ut dicit Baldus in *c.* 1. *in fin. de feud. fœmin.* Jura igitur feudalia in exclusione Regularium solummodò contemplantur eorum inhabilitatem & impotentiam ad inserviendum, & tunc feudum redit ad Dominum, non mutatione personæ, sed extinctione finalis causæ, ut idem Baldus ait hic *num.* 20. *vers. Imò dicas*, & post eum Alexan. *cons.* 10. *num.* 1. *vers. Ita dicit Bald. lib.* 5. Undè si servitia annexa feudo sint talia, quæ à Monasterio possint honestè exhiberi per se, vel per alium, eo casu cessante causa exclusionis, cessant memorata capitula. Debent enim restringi, & limitari ad limites rationis, cui innituntur, ut optimè declarat Calderin. *cons.* 2. *num.* 2. *vers. Per prædicta, & vers. Secus ergò de feud.* Abbas *in cap. In præsentiâ num.* 69. & ibi etiam Felin. *num.* 46. *vers. Et hoc modò de probat.* Salic. *in aut. Ingressi in fin. Cod. De Sacrosanc. Eccles.* Curt. senior. *cons.* 62. *num.* 6. *vers. Septimo* Alexan. *d. cons.* 10. *n.* 16. *lib.* 5. Jacobin. de Sancto Georgio *in* 64 *tract. de feud. in verb. Et quibuscumque num.* 4. *circa fin. vers. Ad motiva adducta.* Quinimò Ægidius Bellarm. *cons.* 48. *Ad Comes num.* 31. *vers. Sed contrà*, dicit ex generali consuetudine dicta jura feudalia debere intelligi, quando esset feudo annexum servitium personale, quod non posset per alios commodè expediri.

Et ita originaliter distinxit pater juris, & organum veritatis, Innocentius in *d. cap. In præsentiâ num.* 3. *de probationibus*, sic enim ait ; *Et feudalia transeunt in Monasterium, si deberent talia servitia : quæ Monasterium honestè possit exhibere per se, vel per alium.* Arg. *l. Ad similitudinem, & l. Quisquis, Cod. De Episcop. & Cleric. aliàs redit ad Dominum.* Hæc Innocentius, quem ibi totidem ferè verbis sequuntur Hostiens. *num.* 8. *in verb. Oblationis, vers. Feuda etiam*, Joan Andr. *num.* 16. *vers. Sed num. quid feuda*, Bellarm. *in* 6. *quæst. num.* 16. Anchar. *num.* 21. Abbas *num.* 69. Felin. *num.* 49. & Decan. *num.* 290. Archid. *in cap. Si qua mulier num.* 4. 19. *qu. ult.* Joan. Andr. *in addit. ad Speculat. in tit. De stat. Monach.* §. 1. *vers.* 45. *littera* N. *in verb. In præsentiâ*, Baldus hic *num.* 20. *vers. Imò dicas*, Bellarm. *d. cons.* 48. *num.* 31. *vers. Sed contra*, & ita distinctionem Innocentii sequuntur Canonistæ omnes, ut dicit Pedemont. *decis.* 22. *num.* 7. & ex Legistis eam probarunt Cyn. post Martin. Sylvan. in *Aut. Ingressi n.* 13. *Cod. de Sacrosanct. Eccles.* & ibi etiam Bart. *in* 2. *lectur. num.* 44. *vers. In hoc teneo opinionem Innocentii*, & Salic. *num.* 11. dicens ita communiter Doctores tenere, Bald. in *cap.* 1. §. *Qui Clericus num.* 1. *vers. Si de feud. defunct.* & idem Bald. *in cap.* 1. *num.* 1. *vers. Si ergò feudum de milit. vassall. qui arm. bell. deposuit*, Jacobin. *in tract. de feud. in ver. Et quibuscumque num.* 4. *vers. Contrarium*, ubi refert se ita respondisse, & re ipsa obtinuisse pro Priore Sancti Andreæ de Taurino ex 65 Comitibus Valpergiæ, Curt. sen. *cons.* 62. *Primo aspectu num.* 2. Alex. *de cons.* 10. *num.* 8. *lib.* 5. ubi ita ait omnes tenere, Capyc. *de decis.* 10. *num.* 4. *vers. Videndum est*, ubi alios retert ; *& num.* 10. dicit in hac opinione non esse contradictorem.

Neque vero constituenda est differentia, an feudum fuerit apertum ante, vel post emissam professionem, quia utroque casu transit in Monasterium, si servitia sint ejus qualitatis, ut à Monacho vel Monasterio possint honestè per se, vel per alium exhiberi, Felin. alios citans in *d. cap. In præsentiâ num.* 48. *de probat.* Calder. *d. cons.* 2. *n.* 1. *& 2. de feud.* Curt. senior *d. cons.* 62. *per totum*, ubi latè consuluit Canonicum Regularem vel Monasterium posse succedere in feudo aperto postquam erat professus, quia servitia poterant decenter præstari per se vel per substitutum, Jacobin. *ubi suprà num.* 4. *ad fin.* Imò minor est dubitatio de successione Monasterii in feudo aperto post Monachatum, quia tunc cessat ratio, quòd vassallus ingrediendo Religionem videatur feudo renuntiare. Ideòque hoc casu si servitium sit personale, debet admitti 66 de æquitate ad inserviendum per substitutum : sin autem servitium possit per alium explicari, tunc admitti debet etiam de rigore, ita Bald. *in c.* 1. *n.* 3. *de benefic. fœm.* Bellarm. *d. cons.* 48. *num.* 31. *vers. ultrà prædicta*, Curt. senior *d. cons.* 62. *n.* 6. *v. Octavò.* 67

His ita constitutis, pro solutione quæstionis inquirendum est, quæ & qualia servitia huic feudo sint annexa ; & quidem perspecto tenore investituræ nullum apparet servitium, quod à Monasterio vel Ecclesiâ non possit honestè per se vel per alium exhiberi.

Nam in bulla investituræ cavetur, ut feudum hoc sit mobile, antiquum, & honorificum, liberum, francum, expeditum. Quæ verba maximè simul juncta faciunt vassallum omni libertate liberum, & ab omni servitio absolutum, ut formaliter inquit Calderin. *cons.* 7. *An feudatarius num.* 1. *vers. Not. feudum, tit. De feud.* Oldrad. *cons.* 234. *Factum tale enim. Quidam num.* 2. *vers. Ego considerabam.* Et denotant libertatem, & franchitiam in omnibus, 68 præterquam in investiturâ exaratis, ut declarat Jo. Andr. *in addit. ad Secular. tit. De præscript. col. penult. & ultim.* Alex. *cons.* 30. *Quoniam omne num.* 19. *vers. Sed per hoc dicit* Jo. Andr. *lib.* 2. Jacobin. *de feud. in verb. Et promiserunt n.* 2. Seraph. *decis.* 1105. *num.* 9.

Servitia autem, quæ in hac investiturâ exprimuntur, sunt tantùm infrascripta, videlicet ut feudatarius in signum & recognitionem feudi summam duorum millium scutorum annis singulis Cameræ Apostolicæ persolvere teneatur, ac jura colonorum servare. Et hoc servitium reale est, & absque dubio præstari potest per substitutum, Andr. de Isern. in *c.* 1. §. *Qui Clericus n.* 6. *vers. Ubicumque, si* 69 *de feud. suer. controvers.* Nam ut inquit Felin. in *cap. In præsentiâ num.* 47. *vers. Fallit.* 2. *de probat.* servitium, quod præstatur in signum recognitionis, cùm sit annuum, in quocumque, & qualecumque statu mutato præstari potest. Sequitur Decius *ibid. num.* 290. Ruin. *cons.* 42. *Proponitur num.* 10. *lib.* 1. Deindè sequitur in investiturâ, ut feudatarii teneantur ad obsequia, quæ pro similibus 70 feudis Papæ, ac Sedi Apostolicæ de jure vel consuetudine præstari solent. Quæ quidem obsequia Domino per vassallum præstanda sunt, ad instar eorum, quæ libertus debet patrono, ut per Andr. de Isern. *in cap.* 1. *num.* 5. *quib. mod. feud. amitt.* Obsequia autem, quæ debet patrono libertus, sunt honoris & reverentiæ, quia liberto semper honesta, & sancta patroni persona videri debet *l. liberto, ff. De obsequ.* gloss. *in rubr. Cod. de obseq. Patron. præstand.* Quare ambigendum non est, quin obsequia hujusmodi à religioso vassallo, & Episcopo honestissimè possint,

sint, ac debeant Summo Pontifici, ac sanctæ Sedi per seipsum exhiberi. Ad hoc Extravagans *Quorundam col.* 10. *v. Habent in illis minores obsequi majoribus, de verbor. significat.*

Tandem in investiturâ cavetur, ut ea omnia, ad quæ tenentur alii feudatarii & Marchiones Sedis Apostolicæ, Papæ, & eidem Sedi impendere, & præstare teneantur. Quæ verba referuntur ad eà, quæ sunt ex naturâ contractûs feudalis, id est, ad homagium & fidelitatem, ut per 71 Jo. Andr. & Alex. *locis proximè citatis.* Homagium autem, & Sacramentum fidelitatis honestè à Religioso præstari 82 potest per seipsum, ut est casus in *cap. Periculoso*, §. *Ve-* 72 *rum de stat. Regular. lib.* 6. ubi pro feudo, quod Monasterium habet à Domino temporali, etiam Abbatissa, vel Priorissa clausuram exire debet ad homagium & juramentum fidelitatis præstandum. Et ibi notant omnes in Summario text. & Franc. in 2. *notab.* Nec illa constitutio fuit sublata, imò expressè innovata à Concilio Tridentino *in* 83 *cap.* 5. *sess.* 25. *de Regularib.* Licèt posteà hac in parte sublata fuerit per declarationem Pii V. quæ incipit, *Decori* 84 *sub Constitutione octava de clausura Monialium.* Unde si hæc præstare potest Abbatissa clausuræ adstricta, multò magis Religiosi & maximè Episcopi, qui & si feudum non habeant, tamen præstant Papæ juramentum fidelitatis, ut in *c. Ego N. de jurejurand.* Quod juramentum est bigium, ut dicunt ibi Baldus *n.* 3. 11. *vers. Ibi contra*. & Alex. de Nævo *num.* 24. *vers. Ex quo infert.* In formâ autem fi- 74 delitatis, quàm Domino præstant feudatarii, nihil continetur, quòd à Religioso, & Episcopo non possit honestè per se, vel per alium explicari, ut patet *in cap. de formâ* 25. *qu.* 5. quod refertur *in cap.* 1. *de form. fidelitat.* 75 *& in tit. De nov. form. in usib. feud.* Nam ad militandum, præsertim in propria personna, ex forma fidelitatis utique vassallus non tenetur, Oldrard. *Cons.* 234. *num.* 2. *in fin. vers. Inter hæc autem non est aliquem ad exercitum sequi*, Baldus *in cap.* 1. *num.* 17. *vers. Inter hæc* 76 *autem, in tit. De capitaneo, qui curiam vendidit*, Jacobin. *De feud. in verb. Et promiserunt num.* 2. & clarè pobatur *in cap. Imperialem.* §. *Firmiter de prohib. feud alienat. per Frider.* ubi cautum est, ut vassallus teneatur ire, vel mittere cum Domino ad expeditionem bellicam, vel ipsi Domino subministrare dimidium redditûs unius anni. Et sic est in opinione vassalli, an velit ire, vel mittere ; an verò redditûs subministrare. Et est communis Doctorum opinio, ut testantur Jacobin. *ubi suprà n.* 26. & Clar. 77 in §. *Feudum quæst.* 22. & quòd vassallus non teneatur sequi Dominum in bello, neque ad alia servitia personalia, nisi hoc expressè sit cautum in investiturâ, cùm hoc non sit de naturâ feudi, tenuerunt Bellam. *d. cons.* 78 48. *num.* 31. *sub. vers. Sed contra*, Soccin. sen. *cons.* 257. *visis investituris num.* 1. *circa fin. vers. Et licet lib.* 2. 3. Decian. *cons.* 58. *Quæritur nunc num.* 42. *vers. Neque hic dicitur lib.* 2. Rota *decis.* 41. *num.* 2. *par.* 1. *divers.* Et generaliter, quòd in omni feudo sit in electione vassalli, an velit personaliter inservire, an verò pecuniam solvere, post antiquos deducit Alvarot. in *cap.* 1. *in fin. de pac. juram. firm. & in d. c. Imperialem*, §. *Firmiter*, Jacobin. *loco cit.* Capyc. *decis.* 10. *n.* 11. Et in Episcopo, qui tenet magnum & nobile feudum ab aliquo Principe, notat Host. *In Sum. de immunit. Ecclesiar.* §. *A quibus muneribus, vers. Ab angariis ver.* ibi : *Secùs puto si Episcopus.*

Ex quibus patet omne servitium in hac investiturâ expressum posse à vassallo religioso, & Episcopo honestè per se, vel per substitutum expediri. Et consequenter si feudum fuisset apertum antequam memoratus Religiosus esset Episcopus, utique transivisset in Monasterium juxta primum membrum distinctionis Innocentii, de quo *suprà num.* 64. Religio enim Fratrum Prædicatorum hodiè est capax bonorum immobilium ex Concilio Trid. *cap.* 3. *sess.* 25. *de Regular.*

79 Verùm cum fuerit apertum, postquam est in Episcopum consecratus, succedit Ecclesia : nam Monachus, quem Canonica electio à jugo regulæ monasticæ professionis absolvit, & sancta ordinatio de Monacho Episcopum facit, velut legitimus hæres paternam sibi hæreditatem posteà jure vendicandi potestatem habet. Quæ sunt verba Concilii Toletani relata in *cap. Statutum* 18. *quæst.* 1. & illud pronomen, *sibi*, exponitur, id est, Ecclesiæ ; sive ut ibi per gloss. in *verb. Legitimus.* Archid. & Turrecrem.

80 Ideòque cùm Archiepiscopus Goanus in indis Orientalibus in visitatione liminum inter alia quæsivisset, an spolia Episcopi Regularis morientis ab intestato pertinerent ad Cameram Apostolicam, an ad successorem beneficii, & bon. mem. Cardinalis Serra testatus esset, Cameram Apostolicam ibi quoad spolia nihil prætendere : Sacra Congregatio Concilii respondit bona post consecrationem acquisita propriam Ecclesiam pertinere per *d. Statutum, & doctri-*

nam, Navar. *de redditib. Eccles. qu.* 1. *in* 9. *admonit. num.....* 81 *& seqq.*

Undè quemadmodùm Cathedralis Ecclesia, ad quam Regularis assumptus est, succedit in bonis allodialibus eis post consecrationem delatis : ita & in feudalibus, de quibus agitur, quia cùm servitia illis annexa non sint incompatibilia cum statu Regulari, sicut in illis ante consecrationem successisset Religiosus ad utilitatem Monasterii, ut fusè ostensum est suprà, ita post consecrationem succedit Episcopus ad utilitatem Ecclesiæ. Idque ad exemplum Monachi, qui 82 effectus est Comes per Papam : succedit enim in feudum apertum postquam factus est Comes, tanquam postliminio reversus, in integrum restitutus & habitatus. Ita Bald. *in cons.* 275. *Quod pro regulâ num.* 7. *vers. Pone quod Monachus lib.* 2. Quod longè magis procedit in Regulari ad 83 Episcopatum evectio. Nam etiam si servitia feudo annexa requirerent industriam personæ, juxta text. *in l. Inter artifices, ff. De joint. & id cap. fin. de offic. de leg.* Ta- 84 men ex quo factus est Episcopus, censetur habilitatus ad inserviendum per substitutum, ut est text. in *l. Ad similitudinem, Cod. de Episcop. & Cleric.* & tradunt Præpositus in *cap.* 1. §. *Et quia col.* 6. *post med. vers. Respondeo, de his qui feud. dar. poss.* Calderin. *d. cons.* 2. *num.* 1. *vers. Item hoc probatur, de feud.* Jason. *cons.* 117. *in causâ, & lite numer.* 2. *vers. Ad prædicta accedat, quod etiam effectus Episcopus, volum.* 4. Cæphal. *cons.* 1. *num.* 4. *vers. Tertio quicquid*, Martin. Lauden *in cap.* 1. §. *Et quia vidimus, qui feud. dar. poss.* ubi refert hanc controversiam de facto contigisse in Episcopo Palmenn. & præstantiores Doctores Bononienses, & Papienses consuluisse, Episcopum esse successibilem in feudo paterno, prout etiam refert Jacobin. in *tract. de feud. in verb. Et quibuscumque num.* 4. *vers. Contrarium.* Et ita communiter servatur. Nam 85 Episcopi & Cardinales retinent feuda ad eos devoluta jure successionis, ne dignitas potiùs decrementum, quàm incrementum eis attulisse videatur & sine controversia admittuntur ad præstandum quodcunque servitium per substitutum, ut attestatur Julius Clarus in §. *Feudum qu.* 76. *circa fin. vers. Cæterùm communiter servatur.*

Neque obstat, quòd hoc casu versemur in Episcopo Re- 86 gulari, qui per consecrationem non fuit absolutus à voto paupertatis, sed adhuc remansit in statu incompatibili cum acquisitione dominii feudalis, gloss. in *cap. Statutum in verb. Legitimus* 18. *quæst.* 1. *& in cap. De Monachis, in verb. Discedere* 16. *quæst.* 1. Sanctus Thomas *in* 2. *quæst.* 87 185. *art.* 8. & probatur in *cap. Cùm olim, il.* 2. *vers. Præterea de privileg.* ubi Monasterium, cui Canonicus Regularis in Episcopum jam promotus mille marabatinorum donaverat, fuit condemnatum ad illorum restitutionem, quia, ut ibi dicit gloss. in *ver. Restitutionem*, qui nihil habet, nihil donare potest.

Id inquam non obstat, quoniam, ut respondet d. gloss. 88 quidquid Religiosus post suam consecrationem acquirit, non sibi, sed Episcopatui acquirit. Et, ut inquit D. Thom. *ubi suprà in respons. ad* 3. non vendicat hæreditatem ut propriam, sed quasi Ecclesiæ debitam. Et sic non frangitur 89 votum paupertatis. Imò quod plus est, si frater Minor promoveatur ad Episcopatum, quamvis talis dignitas non faciat eum capacem successionis, quia non liberat à substantialibus regulæ ; tamen bona, quæ ipsi fratri Minori jam assumpto obveniunt, remanent apud Ecclesiam, ad quàm est assumptus, ut post Bart. Bald. & Feder. de Sen. firmat Nicolaus de Ubald. *in tract. de success. ab intest. Cleric. in cap. par. n.* 3. *&* 4. & ex modernis Navar. *cons.* 7. *incipit. Quidam Archiepiscopus olim frater Minor num.* 1. *de solut.* & resolvit Rota *dec.* 115. *per tot. par.* 4. *tom.* 2. *recent.*

Confirmantur prædicta, quia in hac investiturâ ex descendentibus masculis Diomedis primò loco vocantur filius major natu & nepos major natu Laici exclusis personis Ecclesiasticis, quæ Matrimonium contrahere non valuerint, id est Clerici in Sacro Ordine constituti & solemniter professi. Nam his duobus modis solemnisatur votum impediens Matrimonium contrahendum & dirimens posteà contractum, ut *cap.* 1. *De voto lib.* 6. & paulò post sequitur in vestiturâ : Laicis verò omnibus cessantibus ex præfatis Clericis major natu subintret. Quæ verba videntur intelligenda de illis Clericis, seu personis Ecclesiasticis, quæ extantibus masculis fuerant à feudo exclusæ : & sic de constitutis in Sacro Ordine vel solemniter professis. Non enim investitura discretivè loquitur de Clericis vel Monachis, sicut fit in *c.* 1. §. *Qui Clericus, si de feud. defunct. &c.* & in aliis concordantibus, sed loquitur simpliciter de Clericis. Et cùm feudum sit beneficium Principis, 90 *c.* 1. §. *Beneficium, in quibus caus. feud. amitt.* ac proindè sit de plenissimè interpretandum, *l. fin. ff. de const. Princip.* Præpos. in *cap.* 1. §. *Et quia col.* 18. *ante med. v. Item quia Beneficia Principis de his qui feud. dar. poss.* 91

27 Nec servari debent etiam de honestate.
Quod procedit etiam si fuerint editæ ab Imperatoribus ad instantiam Ecclesiæ, num. 28.
Item procedit etiam si concernant favorem & commodum Ecclesiarum, num. 30.
Item procedit etiam si à Gratiano sint insertæ in volumine decreti, num. 33.
Item procedit etiam si fuerint editæ ex justâ causâ, n. 41. 44. & seqq.
28 Ecclesia non potest se submittere superioritati ac legibus Imperatoris.
29. Lex civilis per Papam inserta Canoni servari debet tanquam Lex Canonica.
32 Lex Principis generaliter loquens ubi Canon non contradicit, servari debet etiam quoad Ecclesias, nisi de ipsis Ecclesiis vel bonis earum specificè disponat.
34 Leges civiles quæ procedunt privilegiando Ecclesias, vel personas Ecclesiasticas, an valeant & num. seqq. usque ad num. 41.
35 Privilegium est Lex licèt specialis & privata & differt à Lege communi sicut species à genere.
36 Genus à quo removetur & quælibet ejus species.
37 Privilegium regulariter subdito est concedendum & non aliis.
Sed contrà, num. 39.
38 Princeps propria autoritate non potest in favorem Ecclesiæ privilegium concedere.
39 Contrarium.
40 Declaratur.
41 Statuti ad validitatem non sufficit justa causa, sed præcipuè potestas statuentis requiritur & num. 44.
42 Alienationem feudi in Ecclesiam, an capitula feudalia prohibere possint & num. seqq. usque ad num. 57. & num. 94. & seqq.
43 Ecclesia est cultrix justitiæ nec in se injustum patitur, nec in alium tolerat.
44 Causa etiam gravissima non tribuit statuendi potestatem non habenti.
45 Lex injusta est ex autore, quandò fertur ab eo ultrà sibi commissam potestatem etiam si ordinetur ad bonum commune.
46 Statuendi potestas magis est necessaria ad legem condendam quàm causa boni publici.
47 Lex Civilis specificè disponens de Ecclesiis inducta super ratione naturali, nec contradicens Canoni, servatur non ratione Legis Principis, sed ratione naturali super quam fundatur.
48 Canone vel Lege deficiente recurrendum est ad rationem naturalem.
49 Statuta Laicorum, an possint præjudicare Ecclesiæ in acquirendis & num. seqq.
50 Argumentum à pacto vel Testamento ad Legem statutum vel consuetudinem, an & quando procedat & num. seqq.
51 Princeps in bonis subditorum nullum habet directum vel utile dominium, sed tantùm protectionem Jurisdictionem & quoddam dominium universaliter consideratum & n. 113.
52 Feudales consuetudines specificè disponentes de rebus spectantibus ad Ecclesias vel personas Ecclesiasticas ratione utilis dominii non valent & num. 94. & seqq.
53 Feudum an transeat in Monasterium, si feudatarius fiat Monachus & num. seqq. & num. 57. usque ad numer. 66.
54 Feudum perpetuum ad omnem hæredem transit, quia vulgitur adinstar proprietatis & potest appellari francum.
55 Sed si sit ad vitam, morte naturali finitur.
56 Finito jure datoris, finitur jus acceptoris.
57 Regularis ex Ordine Fratrum Prædicatorum ad Episcopatum assumptus, an succedat in feudo aperto postquam fuit consecratus Episcopus, latissimè discutitur, ut num. seqq. usque ad num. 108.
58 Feuda secundùm Canones habere possunt Clerici, Religiosi & Episcopi.
59 Vassallus si fiat Clericus, vel Monachus in feudo non succedit; & si quod habet, perdit.
Declaratur numero 61. & sequentibus usque ad numerum 66.
60 Feudum ita demùm transit in Monasterium, si tale requiras servitium quod à Religioso vassallo vel Monasterio possit honestè per se vel per alium explicari: aliàs secus & numeris sequentibus usque ad num. 66. & 79. usque ad num. 108.
Declaratur ut numero 105.
61 Miles sæculi esse desinit qui factus est miles Christi.
Declaratur num. 194.
62 Beneficium non pertinet ad eum qui non debet gerere officium.
63 Feudalia jura in exclusione Regularium à successione feudi solummodò contemplantur eorum inhabilitatem ad serviendum.
65 Feudum sive fuerit apertum ante sive post professionem vassali, transit in Monasterium si servitia possint honestè à Monacho vel Monasterio per se vel per alium exhiberi.
66 Feudi servitium, an & quandò possit explicari per substitutum & numeris sequentibus usque ad num. 79.
67 Feudum si sit nobile, antiquum & honorificum, liberum, francum & expèditum: vassallus intelligitur absolutus ab omni servitio, præterquàm ab expresso in investiturâ.
68 Servitium quod præstatur in signum recognitionis, cùm sit annuum in quocumque statu præstari potest.
69 Obsequia à vassallo præstanda, sunt ad instar eorum, quæ libertus debet Patrono.
70 Obsequia quæ debet Patrono libertus, sunt honoris & reverentiæ.
71 Homagium & Sacramentum fidelitatis honestè à religioso vassallo præstari potest per se ipsum.
72 Abbatissa vel Priorissa exire debet è clausurâ ad homagium & juramentum fidelitatis præstandum pro feudo, quod Monasterium habet à Domino temporale secùs post Bullam Pii V.
74 Forma fidelitatis nihil continet quod à vassallo religioso & Episcopo non possit honestè per se vel per alium explicari.
75 Vassallus ex formâ fidelitatis non tenetur ad militandum, præsertim in propriâ personâ.
76 Et est in optione ipsius, an ad expeditionem bellicam velit ire vel mittere; an subministrare dimidium redditûs unius anni & num. 78.
77 Non tenetur sequi Dominum in Bello neque ad alia servitia personalia, nisi hoc expressè sit cautum in investiturâ.
79 Monachus factus Episcopus, paternam hæreditatem vendicat non sibi; sed Ecclesiæ & num. 88.
80 Spolia Episcopi Regularis morientis ab intestato in Indiis Orientalibus ad proprium Ecclesiam pertinent.
81 Feudum Regularis ad Episcopatum assumpti transit in Ecclesiam, si servitium honestè præstari possit per se vel per substitutum & numeris sequentibus usque ad numerum 108.
82 Monachus factus Comes per Papam, succedit in feudo aperto postquam factus est Comes.
83 Vassallus factus Episcopus, censetur habilitatus ad inserviendum per substitutum: licèt feudum requirat servitium personale & num. 85.
84 Episcopus est successibilis in feudo paterno.
85 Episcops & Cardinales retinent feuda ad eos devoluta Jure successionis.
86 Regularis si fiat Episcopus, non per hoc absolvitur à voto castitatis & num. 89.
87 Et cùm nihil habeat, nihil donare potest.
88 Regularis Episcopus quicquid post suam consecrationem acquirit, non sibi; sed Episcopatui acquirit.
89 Frater minor si fiat Episcopus, non efficitur capax successionis; sed tamen bona in suam Ecclesiam deferuntur.
90 Feudum est Beneficium Principis & latissimè interpretandum.
91 Clericorum appellatione in materiâ feudali veniunt Clerici etiam Regulares & Episcopi: etiamsi vocetur Clericus major natu, num. 93.
92 Inhabilis ad serviendum feudo, si habilitetur ad succedendum, censetur etiam habilitatus ad serviendum per substitutum.
94 Feudorum liber est autenticus & alleguri potest ad decisionem causarum; & ligat etiam Ecclesiam & Ecclesiasticas personas.
95 Fallit quoad Capitula quæ de Ecclesiis vel personis, ac rebus earum specificè disponunt.
96 Leges Civiles quæ loquuntur de emphiteusi Ecclesiæ, servari non debent.
97 Feudorum liber non emanavit à Principe, sed à privatis hominibus non habentibus autoritatem Legis condendæ.
98 Et ideò secundùm aliquos non ligat.
Sed contrà & cur, num. 99.
99 Consuetudines feudorum, cùm sint suprà hominum memoriam, habent vim privilegii & videntur ab Ecclesiâ approbatæ.
100 Fallit in Capitulis quæ fiunt contra immunitatem Ecclesiasticam.
101 Episcopi propter excellentiam dignitatis non comprehenduntur in Capitulis feudalibus excludentibus Clericos & Monachos à successione feudi.
102 Feudum proveniens ab Ecclesiâ Romanâ, est Ecclesiasticum.
103 Et ad illud non extenduntur jura feudalia, excludentia à successione

à successione feudi Clericos & Monachos.
104 Religiosus & Episcopus si fiat vassalus Ecclesiæ Romanæ, non desinit esse miles Christi.
105 Feudum apertum Religioso ad Episcopatum assumpto, transit in Cathedralem Ecclesiam quoad commoditatem dominii utilis, durante vitâ naturali ipsius Episcopi & num. 107.
106 Feudalia jura quæ ex sui naturâ non transeunt, nisi ad hæredes sanguinis; ut Regnum, Ducatus & Baronia non transeunt in Monasterium vel Ecclesiam; sed remanent generi.
107 Declaratur.
108 Principis rescriptum, Lex vel Statutum in læsionem juris alterius: an valeat nec ne, distinguitur & num. seqq. usque in finem.
109 Quid si Princeps auferat jus quæsitum vel acquirendum de Jure naturali, id est Gentium.
Et quid si procedat sine justâ causâ & hoc sit certum, num. 102.
Et quid si ex justâ causâ & hoc pariter sit certum, num. 118.
Et quid si dubium sit an justa causa subsit, numero 120.
Et quid si auferat jus alteri competens de Jure Civili, num. 133.
Et quid si jus ex toto non auferatur, sed differatur, num. 139.
110 Dominia sunt de Jure Gentium.
Sed modi acquirendi per Jus Civile distinguuntur, num. 116.
111 Jus gentium dicitur etiam Jus naturale.
113 Imperator quamvis habeat Jurisdictionem in universos, non tamen habet dominium rerum privatarum.
114 Leges auferentes rem alterius sine justâ causâ, sunt tyrannicæ.
115 Consuetudo per quam sine causâ jus alterius aufertur, non valet.
117 Papa, An sine causâ possit auferre alicui Officium vel Beneficium remissivè.
119 Causa justa auferendi rem alterius, est favor publicus.
120 Princeps in auferendo rem alterius, in dubio præsumitur motus ex justâ causâ.
Contrarium, num. 124.
121. Et contra hujusmodi præsumptionem, probatio non admittitur.
122 Contrarium & num. 123.
Declaratur quatuor modis, ut num 125. & seqq.
123 Principis assertio non probat justam causam auferendi rem alterius; sed tantùm transfert onus probandi in adversarium.
125 Princeps rescribendo contra jus quæsitum ex suo contractu, non præsumitur motus ex justâ causâ.
126 Princeps non potest suo vassallo sine causæ cognitione feudum auferre & num. seqq.
127 Feudum est contractus utrò citròque obligatorius.
128 Princeps rescribendo contra concessionem suam, etiam gratuitam, non præsumitur ex justâ causâ motus, sed circumventus.
129 Et hæc præsumptio est Juris & de Jure, non admittens probationem in contrarium.
130 In concessionibus Principum, prima attenditur; nec per secundam prima derogatur.
131 Princeps rescribendo contra Jus tertio quæsitum de Jure Gentium, non præsumitur motus ex justâ causâ respectu non subditorum.
132 Idem si causa in rescripto expressa sit frivola seu irrationabilis.
133 Actiones à Jure Civili sunt proditæ.
134 Principis rescriptum, Lex vel Statutum auferens ex toto jus alteri competens, de Jure Civili non valet: nisi adjiciatur clausula nonobstante Lege &c.
135 Vel nisi alias constet de expressâ voluntate Principis.
136 Sed in rescriptis Papæ requiritur derogatio regulæ de non tollendo jus quæsitum.
137 Princeps non potest actionem alteri competentem sic auferre, quin reddat Justitiam.
138 Et hoc casu actione formali agi potest ex sollâ obligatione naturali.
139 Princeps potest modicam læsionem inferre dando dilationem debitori, ut non possit interim conveniri.
140 Jus merè Civile tolli potest ab eo qui Jurisdictioni præest, si super eo faciat Legem Municipalem.
141 Lex Civilis potest Jus naturale distinguere & adjuvare; eique addere, vel detrahere.
142 Princeps Jacularis, an possit distinguere, limitare & interpretari Jus Divinum?

Quæ in Ecclesiarum. Constitutio Laicorum, Ecclesiam seu ejus bona non astringit: hoc dicit Joannes Andreas; vel aliter secundùm Petrum de Anchar. Constitutio facta super rebus non suppositis Jurisdictioni statuentis, ipso jure non valet; vel specialiùs secundùm Cardinalem: Constitutio Laicorum non potest tribuere vassallo potestatem alienandi feudum quod tenet ab Ecclesiâ. Dividitur in duas partes: In primâ ponitur constitutio; in secundâ ejus cassatio: ibi, *volentes*.

3 Nota primò ibi: *Cives Tervisini constituerunt*. Cives habere facultatem condendi Statuta in suis Civitatibus, prout hic notant Abb. in 1. *notab.* & Decan. *num.* 10. post glossam primam & Bald. *num.* 1. dicentes: id eis licere, tam jure fori quàm jure poli. Hujusmodi enim potestas competit cuilibet populo seu universitati populum constituenti, *l. Omnes populi* & ibi plenè Bart. *ff. De Justitiâ & Jure* §. *Jus autem inst. de Jure naturali Gentium & Civili*, *c. Jus Civile* 1. *distinct.*

4 Butr. & Anchar. hic in primo *notab.* & Imol. *num.* 4. dum tamen aliàs sint licita & de rebus suæ Jurisdictioni suppositis, secundùm Anchar. & Imol. Quod locum habet, etiamsi

5 Statuta sint contra Jus commune: ut probatur *in l. Item eorum*, *ff. Quod cujusque univ. nomin. in l. Prohibere*, §. *Planè*, *ff. Quod vi aut clam* & *in l.* 1. *C. de emancipat. liber.* & firmat Albericus de Rosate in 1. *par. Statut. qu.* 7. *vers. Sed quid si Statutum*: quem sequitur Felin. *in c. Quod super his*, *num.* 2. *de major. & obedient.* & Dec. hic, *num.* 18.

6 Et in hoc signa differentiam inter populum & Clerum; nam Clerici etiam cum Episcopo potestatem non habent statuendi contra Canones: ut est textus in *d. c. Quod supra his*; & ibi dixi *num.* 26. plenè Federic. de Senis, *cons.* 17. *Quæstio talis est per rotum*, Petr. de Anchar. *in repetit. c. Canonum Statuta*, *num.* 188. *vers. In contrarium & num.* 190. *vers. Accedit his utilis quæstio supra eodem*, Jason *in d. l. Omnes populi*, *col.* 2. *num.* 30. *de Inst. & Jur.* Dec. hic *num.* 12. Rationem diversitatis assignat Abbas *in c. fin. num.* 9. *vers. Sed pulchrum est videre infra de consuet.* Quæ tamen ratio fortè est magis subtilis quàm vera; & eum refellit

7 Felin. *in d. c. Quod super his num.* 2. *vers. Sed difficile est investigare rationem & de major. & obedient. & num.* 3. approbat rationem differentiæ quam ponit Joannes de Imol. *in c. fin. num.* 10. *vers. Sed certè potest dici de offic. legat.* nempè quod populus idcircò potest statuere contra Jus Civile, quia statuendi potestas fuit ei concessa & approbata per Imperatorem *in d. l. Omnes populi*. Aliàs enim fortè non posset contra Jus statuere, cum omnis potestas translata fuerit de populo in Imperatorem, secundùm ea quæ notantur in *l. fin. in verb. Solus Imperator*, *Cod. de Legib.* Quod latiùs prosequere, ut per Felin. ibi suprà.

Secundò nota ibi: *Se ad inopiam vergere probabiliter allegaverit*. Inopiam non esse justam causam auferendi bona aliena, Cardin. & Imol. hic in 2. *notab.* Nam etsi subveniendum sit in egestate constituris, *cap. Non satis vers. Si quis tamen* 83. *distinct.* & tempore necessitatis omnia sint communia, *c. Sicut in* 47. *distinct. cap.* 3. *infrà de furt.* Ideòque in tali casu liceat etiam Monacho qui nihil habet, facere eleemosinam de bonis Monasterii: etiam sine Prælati licentiâ, ut notatur in *c. Non dicatis in gloss. in verb. Possidere* 12. *quæst.* 1. & *in cap. Alia in verb. Si munus* 16. *quæst.* 1. tamen hæc vera sunt quoad constitutos in extremâ necessitate; & ne quis fame pereat juxta textum in *c. Pasce fame morientem* 86. *distinct.* At in casu Statuti Tervisini de quo hic, potuisset esse feudum longè majoris valoris & nihilominùs existenti in necessitate subveniendum est de proprio non de alieno, sive suâ culpâ in egestatem inciderit; sive non, *c. Quiescamus* 42. *distinct.* quod intelligit ibi glossa *in verb. Postulat. circa finem de eleemosinâ* quæ datur pro nutrimento, quæ indistinctè danda est: ut ibi & in *c. Quàm pio* 1. *quæst.* 2. & in aliis concordant in glossâ allegatâ; sed de alieno nunquam licet facere eleemosinam, *c. Tua il.* 2. 0. *ex transmissâ* & ibi glossa magna circa finem, *vers. Aliàs si Dominum infrà de decimis*; & notatur *in c.* 2. *in glossâ* 2. *de consuet.* & per Cardin. hic *num.* 10. *in* 7. *opposit.* Quibus adde Divum Thomam *in* 2. 2. *quæst.* 32. *art.* 7. *ad* 3. Quis autem dicatur inops; & de differentiâ inter inopem & pauperem: vide hic per Card. in 2. *notab.* Bellarm. *in princ. in verb. Inopiam* & Dec. *num.* 5. post Archid. *in cap. Quo jure* 8. *diss.*

Tertiò nota ibi: *Constitutionem hujusmodi*. Statutum Laicorum super rebus Ecclesiasticis non valere, ut hic est textus celebris, qui quotidiè à Doctoribus allegatur: quod clarum est secundùm omnes, quandò de ipsis rebus Ecclesiasticis specificè disponit: etiamsi alios conjungat, ut hic per Butr. *num.* 3. & Imol. *num.* 4. & notat Bart. *in l. Omnes populi*, *num.* 36. *ff. de Justitiâ & Jure* & *in l. Cunctos populos*, *num.* 28. *Cod. de Summâ Trinitate & Fide Catholicâ*; & Statutarii, nisi intra duos menses Statuta hujusmodi deleri fecerint; sunt ipso facto excommunicati, ut

sit frivola seu irrationabilis; tunc enim Princeps, quamvis rescribat ex certâ scientiâ, motu proprio & de plenitudine potestatis: tamen præsumitur circumventus & tales litteræ sunt ipso jure nullæ & ita singulariter limitat. Dec. *in cons.* 576. *Pro resolutione num.* 10. Bolognett. *cons.* 2. *num.* 45. Socin. Sen. *cons.* 273. *ante fin. vol.* 2. Ruin. *cons.* 123. *num.* 3. *vol.* 3. aliàs limitationes ad prædictam regulam ponit Anton. Gabr. *dictâ conclusione* 3. *de Jure quæsit. non toll.* & latiùs, an & quandò causa præsumatur in Principe rescribente contra jus tertii: vide Præpositum *in cap. Venerabilem*, §. *Quod autem col.* 1. *in* 3. *notab. & seqq. Qui filii sint legis.*

133 Secundus casus principalis est, quandò Rescriptum, Lex vel Statutum lædit jus alterius in eo quòd ad eum pertinet de Jure Civili, prout sunt actiones quæ à Jure Civili sunt proditæ: *ut l.* 2. *ff. de origine Juris & l. Ex hoc Jure in fin. ff. de Justitiâ & Jure* & in hoc secundo casu Innoc. hic *num.* 3. *vers. Ubi verò rescriptum.* Compostel. *num.* 5. Hostiens. *num.* 4. *vers. Ubi verò* Joannes Andreas *num.* 19. & Felin. *num.* 54. *in fin. vers. Quarta conclusio*,

134 distinguunt sic. Aut Rescriptum, Lex vel Statutum permit jus alterius omninò vel denegat ex toto agendi potestatem; & non valet nisi adjiciatur clausula, *nonobstante Lege &c.* arg. *l. Si quis in princ. test. ff. de legat.* 3. & authent. *Hoc inter liberos, C. de testament.* arguendo à Lege ad ultimam voluntatem: quæ similiter Lex dicitur, ut §. *Disponat. auth. de nupt.* & meliùs secundùm Host ens. *ubi suprà* probatur *in cap. Nonnulli infrà de rescript.* & *in cap. ult. De Capell. Monach.* & quod dictum est,

135 nisi adjiciatur clausula *nonobstante* &c. locum habet etiam, quandò aliàs constat de expresâ voluntate Principis secun-

136 dùm Compost. *d. num.* 5. Hæc tamen non procedunt in Litteris Papæ contra jus tertii; quia non dicitur constare de illius voluntate per quascumque derogationes: nisi expressè fuerit derogatum regulæ de Jure quæsito non tollendo, ut resolvit Rota coram Cardinali Seraphin. *decis.* 1082. *num.* 6. 7. & 8. Quæ quidem derogatio requiritur in Jure quomodolibet quæsito & cujuscumque sit generis. Cæs. de Grass. *decisione primâ, num.* 4. *de verb. significatione.*

Verùmtamen etsi Rescriptum vel Lex auferre possit actio-

137 nem modis prædictis: ut est communis opinio secundùm Abb. hic *num.* 3. non tamen potest illam sic auferre, quin reddat Justitiam; quia id esset contra Jus naturale. Sic ita ex mente aliquorum declarant Innoc. hic *num.* 3. *vers. Sed & tunc, ut quidam dicunt* & Compostel. *num.* 6. *eod. vers.* & tenent Joannes Andreas *num.* 21. Abb. *d. num.* 13. &

138 Felin. *num.* 55. Nam hoc casu fit redditus ad primævum Jus in quo non erant actiones, sed manu Regiâ administrabatur Justitia, *d. l.* 2. & sic habes casum in quo sine actione formali quis potest agere ex solâ obligatione Juris Gentium; & secundùm Abbat. & Felin. locis citatis; & sequitur Alex. *cons.* 1. *Ponderatis, num.* 31. *vers. Non obstat, lib.* 5.

139 Aut ex hujusmodi Rescripto, Lege vel Statuto jus alteri competens, de Jure Civili non aufertur; sed differtur & tunc valent: ut *l. Quoties, C. De precib. Imper. offerend.* Innoc. *d. num.* 3. *post med. vers. Si verò non auferatur jus*, Compost. *num.* 6. *eodem vers.* Host. *num.* 4. *vers. Ubi verò Rescriptum*, Joannes Andreas *num.* 22. Abbat. *num.* 12. & Felin. *num.* 47. dicentes Principem posse inferre modicam læsionem: puta dare dilationem debitori, ut non possit interim conveniri, *d. l. Quoties.* Idem tradit Alex. *cons.* 216. *Non arguendi, num.* 15. *lib.* 2.

Cæterùm, indistinctè Jus meré Civile tolli potest; sis 140
qui habet Jurisdictionem super eo Jure, de hoc facit Legem Municipalem secundùm Innoc. *num.* 4. & Joannes Andreas *num.* 23.

Postremò addunt Innoc. *d. num.* 4. *vers. Jus autem* 141
naturale. Compostel. *num.* 8. Joannes Andreas *num.* 25. & Felin. *num.* 26. Quòd etsi Lex Civilis non possit tollere in totum Jus naturale: potest tamen illud distinguere & adjuvare; eique addere vel detrahere, sicut Lex Civilis vel Canonica distinguit illud Evangelii. *In ore duorum vel trium stat omne verbum, cap. In omni infrà de testibus*; ut non procedat in multis casibus in quibus plures requiruntur, ut *l. fin. C. de testam. l. Hâc consultissimâ, C. Qui testam. facere possunt, l. testium C. de testibus, cap.* 1. & 2. 2. *quæst.* 4. & hoc expresè dicit textus in *l. Jus Civile, ff. de Justitiâ & Jure*, ibi; *Cùm aliquid addimus vel detrahimus Juri communi, id est naturali*: ut ibi in glossâ 1. Idque exemplo Juris Prætorii quod Prætores introduxerunt adjuvandi, vel supplendi vel corrigendi Juris Civilis gratiâ: ut *l. Jus autem* §. *fin. ff. eod.* & ibi plena glossa in verbo *Adjuvandi*; & ita Innoc. & sequaces videntur sentire non modò Jus naturale, id est Gentium; sed etiam Jus Divinum posse distingui, limitari & declarari per Leges Civiles: ut hic per Felin. *num.* 2. circa quod Cyn. & Legistæ multa dicunt in *l. Rescripta, C. de precib. Imper. offer.* & Bald. post glossam *in l. fin. C. Si contra Jus vel utilitatem publicam*; & alii apud Felin. hic *num.* 2. & 16. & concludunt Principem posse limitare Jus Divinum in illis articulis qui reperiuntur ab ipso Jure Divino limitati: in aliis secùs, nisi subsit justa causa limitandi & in dubio præsumi pro Lege Principis. Sed Abbas hic *num.* 4. limitando dicta Legistarum, dicit Principem sæcularem posse statuere interpretando Jus Divinum in rebus prophanis in quibus habet Jurisdictionem; & dummodò subsit causa aperta, sed in spiritualibus interpretationem pertinere ad Papam: ut est textus in capite *Per venerabilem, in fin. Qui Filii sint legitimi*: quod pluribus exornat Felin. hic *num.* 17. *& seqq.*

Ego verò existimo hæc dicta non procedere per ea quæ scripsi in capite *Cùm pridem, à num.* 76. *usque ad num.* 84. *de pact.* ubi latissimè probavi, legem humanam ex quacumque causâ non posse Legi Divinæ quidquam detrahere nec illam modificare seu limitare aut super ea dispensare: ibi plenè videas. Et ad autoritatem illam: *In ore duorum vel trium stat omne verbum.* Quæ videtur distingui & limitari per Legem Canonicam in capite *Licet universis, infrà de testibus* & in capite *Præsul.* 2. *qu.* 4. Responde ut dixi in capite *Cùm esset num.* 144. *& num.* 149. *de testam. & in d. c. Licet universis in* 2. *not.* distinctio autem Cyn. & Legistarum est sine succo, quia ineptum est ut Lex Civilis limitet Jus Divinum in illis casibus in quibus Jus Divinum seipsum limitat. Jam enim illa non est limitatio Juris Civilis, sed Juris Divini. Arg. *cap. Litteris de rescript. & l. Item eorum*, §. *Si Decuriones, ff. Quod cujusque univers. nomin.* Ubi verò Jus Divinum non limitat seipsum: Lex Civilis ex causâ quantumvis gravi, nequaquam potest illud limitare; nam si id non potest Apostolicus, ut dixi in *d. c. Cùm pridem num.* 76. *& seqq.* longè minùs id poterit Princeps sæcularis, *cap. Cùm ad verum &c. Si Imperator* 96. *dist.*

DE CONSTITUTIONIBUS.

Idem Innocentius III.

CAPUT VIII.

CUm accessissent ad Apostolicam Sedem Archidiaconus Tullensis & G. Tullensis Capituli Procurator: Archidiaconus proposuit memoratus, quòd cùm olim quidam Tullenses Canonici nostris auribus intimassent: quòd Primiceriatus in Tullensi Ecclesiâ tanto tempore vacavisset, quòd ad manus nostras illius Personatûs esset Donatio devoluta & infrà. Fuit insuper ex parte Capituli allegatum, quòd de communi assensu Canonicorum Tullensium fuerit constitutum: ne Primiceriatûs Dignitas esset ulteriùs in Ecclesiâ memorata: inter Canonicos ipsos Primiceriatûs proventibus & possessionibus distributis; & infrà. Propter quod evidenter apparet, quòd Primiceriatus ipse tanto tempore non vacaverit: sicut nobis fuerat falsâ insinuatione suggestum & infrà. Quocircà mandamus, quatenùs si vobis constiterit Tullenses Canonicos, ne ulteriùs in Tullensi Ecclesiâ Primiceriatûs esset Officium, communiter statuisse; ac Statutum ipsum autoritate Sedis Apostolicæ fuisse postmodùm, sicut dicitur, confirmatum: vos illud faciatis in suo robore permanere, nisi posteà dicti Canonici contravenerint, aliquem videlicet in Primicerium eligendo.

SUMMARIUM.

1 *Dignitatis Collatio devolvitur ad Papam, si omnes Collatores habuerunt sex menses ad conferendum & neglexerunt conferre.*
2 *Papa confert Beneficia devoluta potestate speciali, non generali tantùm quâ potest omnia Beneficia conferre.*
Papa duobus modis conferre potest Beneficia devoluta, ibid. vers. Porrò
3 *Dignitas, Personatus & Officium an differant;*
4 *Nomen dignitatis non sufficit in Rescripto ex stilo Curiæ; sed requiritur nomen proprium & cognomen.*
5 *Canonici non possunt supprimere aliquam Dignitatem in Ecclesiâ & illius redditus sibi applicare sine autoritate Papæ.*
6 *Præbendarum tenuitas, est justa causa suppressionis Dignitatis.*
7 *Episcopus cum consensu Capituli, potest aliquot Præbendas supprimere & earum fructus reliquarum Præbendarum distributionibus, si sint tenues, applicare ex Concilio Tridentino.*
8 *Non tamen ex Concilio potest supprimere Dignitatem.*
9 *Collatio Beneficii dicitur donatio.*
10 *Qualitas non potest esse sine suo subjecto.*
11 *Beneficium non vacat per obitum Beneficiati in tribus casibus: id est si sit suppressum; si Præbendæ non sint distinctæ & si sit de mensâ.*
Litteræ ad Beneficium vacaturum, non extenduntur ad Beneficium de mensâ, ibid. vers. Tertius est.
12 *Statuentes possunt recedere à Statuto edito contra Jus, nonobstante confirmatione Apostolicâ.*
Declaratur num. 19.
13 *Capitulum Generale, an possit recedere à Constitutionibus per Sedem Apostolicam confirmatis præscribentibus tempus faciendi Decreta circa electionem Generalis in Sede vacante & num. seqq. usque in finem.*
14 *Actus contra prohibitionem Legis est ipso jure nullus, quamvis Lex non procedat ulteriùs irritando actum.*
15 *Nisi eadem vel alia Lex declaret actum valere & num.* 38.
16 *Gesta contra Constitutiones Ordinis confirmatas, cum Decreto irritanti non valent.*
Declaratur num. 21. & 27.
17 *Constitutio Capituli Generalis confirmata à Sede Apostolicâ, cum clausulâ Decreti à Statuentibus revocari non potest, etiam quatenùs concernit eorum favorem.*
Contrarium num. 21.
18 *Clausula Decreti quandò apponitur, videtur data forma cui renunciari non potest.*
Declaratur num. 22.
19 *Statutum potest à Statuentibus revocari, quatenùs concernit eorum favorem, nonobstante confirmatione Superioris.*
20 *Et censentur revocasse per unicum actum tapitularitè gestum contra Statutum; aut saltem suspendisse pro illâ vice.*
21 *Statutum potest revocari à Statuentibus, quatenùs concernit eorum favorem: etiamsi fuerit confirmatum cum Decreto irritanti.*
22 *Forma renunciari potest, quandò privatam respicit utilitatem.*
23 *Præceptum respiciens utilitatem ejus cui præcipitur, consilium dicitur.*
24 *Prohibitio Legis concernens principaliter favorem ejus cui fit, habet vim exhortationis & num.* 38.
25 *Privilegio sicut potest renunciari: ita & Decreto irritanti tanquam accessorio.*
26 *Decretum appositum, in regressu vel aliâ gratiâ non habet effectum nisi volente eo in cujus favorem est appositum.*
27 *Decretum irritans in confirmatione Constitutionum quarum aliquæ habent clausulam annullativam actûs contrarii & aliæ non: minimè inducit nullitatem quoad omnia usque ad num.* 34.
28 *Confirmatio Pii IV. cum clausulâ Decreti non operatur; ut omnia gesta contra Concilium Tridentinum sint nulla.*
29 *Matrimonia contracta non præmissis denunciationibus valida sunt.*
30 *Concilium Tridentinum ubi voluit imponere pœnam nullitatis actûs: id disertis verbis expressit.*
31 *Professio non est irrita ex eo quod facta fuerit à puellâ ante explorationem voluntatis.*
32 *Electio Provincialis facta non prævio juramento de eligendo digniore contra Constitutiones Ordinis confirmatas cum Decreto irritanti, non est nulla.*
33 *Decretum irritans apponitur ad finem removendi obstacula impedientia executionem actûs super quo decernitur.*
34 *Causâ finali Constitutionis cessante, cessat ipsa Constitutio.*
35 *Decretum irritans non impedit manutentionem dum discutitur an principalis dispositio locum habeat, nec ne.*
36 *Verba futuri temporis non imperativè prolata non sunt dispositiva.*
37 *Actus contra Legis prescriptum factus ab eo qui priùs Jurisdictionem non habebat; est nullus, secus si habebat.*
38 Intellectus c. Ad Apostolicam, de Regul.
39 *Actus contra Legem non habentem perpetuam causam prohibitionis non est irritus.*
40 *Actus contra Statuti prohibitionem si fiat ab ipsismet statuentibus valet.*